Biblioteksbladet

SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENINGS TIDNING UTGIVEN SEDAN 1916

nr 05/2017

[s 5] Därför skrevs uppropet för ensamkommande

[s 24] Politiker om läsning: "Ett fantastiskt tidsfördriv"

[s 34] *Rapport:* Hur gör du ditt biblioteksrum läsbart?

PORT-RÄTT

BIBLIOTERAPEUTEN

”Litteraturen hjälper oss att få syn på oss själva.”

Lyckad

SMUGGLING

[s 12] Bibliotekarien räddade manuskripten i Mali undan islamisternas härjningar

Bromsa inte – tryck på gasen

Journalisten Lotta Olsson skriver i Dagens Nyheter att vi lever i en kollektiv samhällsdepression där nya idéer omedelbart möts med uppgivenhet och kritiseras sönder.

Trots det vågar hon lägga fram en egen idé. Att samhället ska satsa mer på biblioteken. Låta dem bli den centrala delen i större kulturhus i alla stadsdelar och ge en massa olika verksamheter plats, med teverum, datorrum, läxläsning, restauranger och organisationer som Stadsmissionen som driver verksamhet.

Biblioteken behöver växa och anställa fler, skriver hon.

Och så är det ju. På många håll är biblioteket det enda som finns att gå till för oss som inte gillar sport. Eller för oss som inte har några pengar kvar att roa oss för. Tillsammans är de landets mest besökta kulturinstitution med nära 86 miljoner besök om året. Svensk biblioteksförenings generalsekreterare Karin Linder startade årets upplaga av Biblioteksdagarna med att kalla dem en allemansrätt.

Ändå finns det mer att göra innan biblioteken verkligen är till för alla. I det här numret berättar Bibliotek Botkyrka om ett inkluderande projekt där de tittat på själva biblioteksrummets läsbarhet. Vem kan egentligen orientera sig där?

Själv undrar jag när vi får se *A handmaid's tale*, dramatiseringen av Margaret Atwoods roman, på biblioteket. Vi som inte har HBO.

SAMMA DAG SOM Olsson efterlyste satsningar ljöd det motsatta ropet från Expressens Malin Siwe: Varför ska bibliotek ha datorspel? Det kostar pengar. Varför ska de låna ut frön? Det kostar arbetstid. Varför ska de ha meröppet? Det funkar inte. Varför ska de ha vandaler som förstör?

Siwe vill rädda grunduppdraget att främja litteraturens ställning, bildning, kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning genom att lägga de pengarna på väktare.

Och i Kalmar vill Sverigedemokratiska landstingspolitiker stryka skrivningarna i biblioteksplanen som handlar om flerspråkig service. Det kostar nämligen också.

I den här fajten håller jag stenhårt på Olsson eftersom satsningar på bibliotek lönar sig.

"Bibliotek är faktiskt en allemansrätt."

UNDER HÖSTEN tar jag en skrivpaus med en bok som behöver bli klar och ni får i stället njuta av journalisten och författaren Thord Erikssons sällskap. Han kommer senast från Dagens Samhälle och jobbade för länge sen med mig på Dagens Nyheter.

Han var den jag gick till när jag körde fast, för att han alltid hade koll på någon angelägen forskare som skrivit något kul. Ring Noam Chomsky kunde han säga. Ring Richard Dawkins. Ni fattar. Ingen svindel. Innebörden: gasa! Jag tror ni får en spännande höst.

Annika Persson
chefredaktör

Toppen
Att Google snart kommer att kunna hitta träffar i Libris, enligt Kungliga biblioteket.

Botten
Att bibliotek fortfarande tvingas stänga på grund av hot.

I nummer 5 2017

2 LEDARE
4 JUST NU
9 MÅNADENS SERIE
11 **TEMA:** HOTADE KULTURARV
- 12 Den stora räddningen
- 17 Toppmodern teknik räddar kulturarv
- 18 Så skyddas våra skatter
- 20 Små arkiv säkrar varandra

22 ALMEDALEN: PLATS FÖR POLITIK
26 PORTRÄTTET: PIA BERGSTRÖM
32 SÅ GJORDE VI: BRYTIGA BÖCKER
34 RAPPORT: LÄSBART BIBLIOTEKSRUM
38 FORSKNING: MIK OCH MOLNTJÄNSTER
41 AKTUELLT FRÅN SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING
47 JOBBTORGET

FOTO: MALIN PALM

Manuskripten i Mali görs redo för forskning. Ett kulturarv som var nära att förstöras.

s 12

s 18

Hur skyddas det svenska kulturarvet mot katastrofer?

FOTO: NORDISKA MUSEET

FOTO: YLVA SUNDGREN

s 26

I höst startar Pia Bergström högskoleutbildning i biblioteksterapi.

Följ oss varje dag
- biblioteksbladet.se
- facebook.com/biblioteksbladet
- twitter.com/biblioteksblad1

Chefredaktör/ansvarig utgivare
Annika Persson
070-373 11 60 / annika.persson@a4.se

AD/layout
Sandra Johnson
sandraj@a4.se

Forskningsred.
Tim Andersson
tim@a4.se

Reporter
Johanna Kvarnsell
johanna@a4.se

Reporter
Jennie Aquilonius
jennie@a4.se

Webb/reporter
Stina Loman
stina@a4.se

Reporter
Max Byström
max@a4.se

Postadress
Box 70380
107 24 Stockholm
Besöksadress
World Trade Center D5
Klarabergsviadukten 70
eller Kungsbron 1
Stockholm
Telefon 08-545 132 30
Fax 08-545 132 31

Prenumeration på BBL
För medlemmar i föreningen ingår BBL i medlemsavgiften. 350 kr för enskild medlem (heltidsstuderande och pensionärer 175 kr). Övriga (inom Sverige) betalar 550 kr (utom Sverige 700 kr).

Tryck
Norra Skåne Offset, Hässleholm
ISSN: 0006-1867

Produktion
Biblioteksbladet produceras av A4 Text & Form för Svensk biblioteksförening. Redaktionen förbehåller sig rätten att korta och redigera manus. För obeställt material ansvaras ej.

Annonskontakt
Andrea Åhslund
andrea.ahslund@mediakraft.se
072-015 06 93
Moms utgår ej.

Biblioteksbladet är TS-kontrollerad.

Denna tidning gick i tryck den 23 maj.
www.biblioteksbladet.se

Omslagsfoto
Malin Palm

Svensk biblioteksförening är en ideell förening med uppgift att främja svenskt biblioteksväsen. Biblioteksbladet speglar föreningens verksamhet, åsikter och ställningstagande men har också till uppgift att väcka egen debatt genom att ge utrymme åt andra åsiktsyttringar. Tidningen har en fri och självständig roll och bedrivs med tryckfrihetsförordningen som grund.

”Främja flerspråkig service.”

Sverigedemokraterna i Kalmar län vill bara att biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för vissa. När biblioteksplanen skulle klubbas i början av maj begärde de att flera punkter som handlade om flerspråkig service skulle tas bort. Alla de övriga partiernas ledamöter höll emot eftersom de bedömde att förslaget stred mot bibliotekslagen. ■ **BBL**

Akademien prisar Peter Björkman

I ÅR GICK SVENSKA akademiens bibliotekariepris till Bibliotek Botkyrkas Peter Björkman för hans ”lika engagerade som kunniga arbete med skönlitteratur och läsutveckling ur ett flerspråkighetsperspektiv”. På sidorna 34–36 berättar han om Bibliotek Botkyrkas projekt ”Det läsbara biblioteksrummet”. ■ **BBL**

Nu också Lund HBTQ-certifierat

NU HAR FOLKBIBLIOTEKEN i Lund blivit ännu mer välkomnande. Den 19 maj avtäckte de diplomet för godkänd hbtq-certifiering, som den nionde kommunen i landet. Alla tillsvidareanställda har fått utbildning i hbtq-frågor för att förbättra arbetsmiljön och bemötandet.

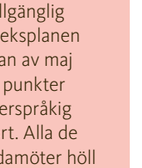

– Vi vill kunna erbjuda ett bibliotek där alla känner sig välkomna oavsett sexuell läggning eller etnicitet. Vi behöver vara medvetna om hur vårt bemötande påverkar besökarnas biblioteksupplevelse”, säger projektledaren Karin Westeman. ■ **BBL**

Tillsammans igen i Malmö

Biblioteken i Malmö går nu samman och blir en stor enhet. Det står klart efter att staden omorganiseras.

TEXT STINA LOMAN

De tretton biblioteken i Malmö stad har under många år styrts från nämnder i stadsdelarna. Men nu blir de en del av stadsbiblioteket i samband med att Malmö stad gör om sin organisation.

Torbjörn Nilsson är chef för stadsbiblioteket och blir också chef för den nya biblioteksorganisationen.

– Vi går från något som varit ganska unikt till något som de flesta kommuner har, en sammanhållen biblioteksorganisation. Nu har vi möjlighet att lyfta och utveckla de kompetenser som finns inom organisationen, exempelvis dra lärdom från Garaget, biblioteken i Rosengård och Lindängen som kommit väldigt långt med medborgardialoger, säger han.

Bibliotekens personal har reagerat olika på omorganisationen, även om de flesta varit positiva, berättar Torbjörn Nilsson.

– En del är avvaktande, andra tycker det är jättekul och några har farhågor att man tappar ett sammanhang och blir marginaliserad i samband med detta.

Hur biblioteken ska organiseras är ännu inte helt bestämt. Man har två år på sig att testa innan strukturen ska sättas helt. Under den tiden ska man ha arbetsplatsträffar där personalen får tycka till.

Tanken med omorganisationen som började gälla 1 maj är att den bland annat ska ge ett mer socialt hållbart Malmö. Politikerna vill lösa utmaningar med bland annat försörjning, arbetsmarknadsfrågor och en växande befolkning.

Hos de politiska partierna råder det en positiv enighet, även om några har förbehåll, berättar Mirjam Katzin, ordförande i Vänsterpartiet Malmö samt ledamot i kulturnämnden.

FOTO: MALMÖ STADSBIBLIOTEK

De anställda verkar nöjda med den nya organisationen.

– På ett generellt plan ser vi de problem som man vill åtgärda med omorganisationen men det är viktigt att vara vaksam så att det här inte innebär att man skär ner och tar bort lokaldemokrati och medborgarinflytande, säger hon.

Även i Göteborg drivs stadsdelsbiblioteken av stadsdelsförvaltningarna. Men Alliansen har för ett par månader sedan lagt en motion om att överlåta stadsdelsbiblioteken till kulturnämnden.

Anette Eliasson är chef för stadsbiblioteket i Göteborg.

– Vi har lämnat ett remissvar på motionen där vi menar att det finns fördelar för likvärdigheten i biblioteksutbudet med en gemensam stark biblioteksorganisation för alla göteborgare. Samtidigt samarbetar vi mycket med stadsdelarna redan i dag, exempelvis har vi gemensam mediebudget. Men det är klart att det blir enklare att driva gemensamma utvecklingsfrågor om vi har en enda huvudman, säger hon. ■

”Vi orkade inte vara tysta längre”

GE AMNESTI ÅT ensamkommande barn och unga. Det krävde 260 biblioteksanställda som i maj ställde sig bakom nätverket #Vistårinteut och nätverket ILA (I Lindgrens anda). De krävde också att regeringen stoppar både omflyttningar och utvisningar av ensamkommande barn och unga.

Elisabet Rundqvist är en av fyra initiativtagare. Till vardags är hon handläggare på Kungliga Biblioteket där hon jobbar med nationella frågor och har en övergripande bild av vad som händer på folkbiblioteken runt om i landet. Privat är hon volontär för ensamkommande unga och aktiv i rörelsen #Vistårinteut. Hon säger att de ser en ny verklighet på biblioteken.

– De ensamkommande som varit jättepeppade och entustiastiska verkar nu allt slitnare och tröttare. Vi är väldigt oroliga för vad som ska hända, framför allt med dem som skrivs upp i ålder och får avslag på sin asylansökan, de börjar gömma sig. Vi orkade inte vara tysta längre, man mår dåligt av att bevittna det här.

Ni har fått ihop 260 underskrifter, var det svårt?

Elisabet Rundqvist.
FOTO: PRIVAT

– Nej, det blev ett jättestort gensvar, större än vad vi räknat med. Jag tror att vi är många som träffar ensamkommande på ett eller annat sätt och faktiskt vet hur dåligt det funkar just nu.

Vad hoppas ni ska hända nu?

– Vi vill att regeringen ska lyssna på oss och visa för gruppen ensamkommande att vi ser dem och bryr oss om dem. Det är inte heller någon framtidsdröm att ha ett antal ensamkommande ungdomar boende på gatan som använder biblioteket som tillflykt och sovplats. Vi vill att de går i skolan och kommer hit som studenter. ■

TEXT STINA LOMAN

FOTNOT: UPPROPET HITTAR DU PÅ BIBLIOTEKSBLADET.SE.

Bibliotekarier behövs i äldreomsorgen

AV DEN KVARTS MILJON som arbetar i äldreomsorgen är nästan alla undersköterskor. Men i framtiden kommer yrkessammansättningen att behöva se annorlunda ut, anser regeringens utredare Susanne Rolfner Suvanto.

I slutbetänkandet från *Nationell kvalitetsplan för äldreomsorgen* som lades fram i mars skissas en äldreomsorg med starkare pedagogisk kompetens där inte minst bibliotekarier har en plats för att assistera med digitala verktyg och hjälpa till att hitta meningsfull litteratur.

Susanne Rolfner Suvanto har en bakgrund som sjuksköterska i äldreomsorgen med inriktning på psykisk ohälsa bland äldre och har använt litteratur i samtal om trauman tidigare i livet.

– Jag har haft stor nytta av Svetlana Aleksijevitjs bok *Kriget har inget kvinnligt ansikte.*

Biblioteken borde redan i dag fylla en större funktion för personal i vård och omsorg, resonerar hon.

– Landstingspersonalen underutnyttjar biblioteken när det gäller att göra litteratur- och kunskapssökningar på sakområden. Jag skulle vilja att även äldreomsorgen tog till sig det här, när det handlar om att få en mer kunskapsbaserad vård och omsorg. ■

TEXT THORD ERIKSSON

ORDET

Kompetens

Det är kompetensen som utgör skolbiblioteket – inte bokhyllorna, sade utbildningsminister Gustav Fridolin under sitt inledningsanförande på Biblioteksdagarna. Varpå åhörarna jublade över att ha blivit hörda i sin tur. ■ **BBL**

Ekelöf – nu med anteckningar

I APRIL 1932 gavs Gunnar Ekelöfs diktsamling *Sent på jorden* ut i 600 exemplar. 85 år senare publicerar Litteraturbanken *sent på jorden: en digital samling* i ett samarbete mellan Litteraturbanken, Uppsala Universitetsbibliotek och Gunnar Ekelöf-sällskapet.

Här kan alla intresserade se poetens anteckningar och handskrivna utkast, de som så småningom blev dikter i de tryckta upplagorna 1932 och 1962.

– Det är ett av den svenska modernismens viktigaste verk, och Svenska Akademien gläder sig åt att ha gynnat detta flotta projekt, säger Sara Danius, ständig sekreterare och styrelseledamot i Litteraturbanken. ■ **BBL**

FOTO: DICK CLAËSSON

Patientbiblioteket stänger i Visby

BARA DET MEDICINSKA fackbiblioteket blir kvar på lasarettet i Visby från och med nu. Lässugna patienter hänvisas till Almedalsbiblioteket en dryg kilometer bort. ■ **BBL**

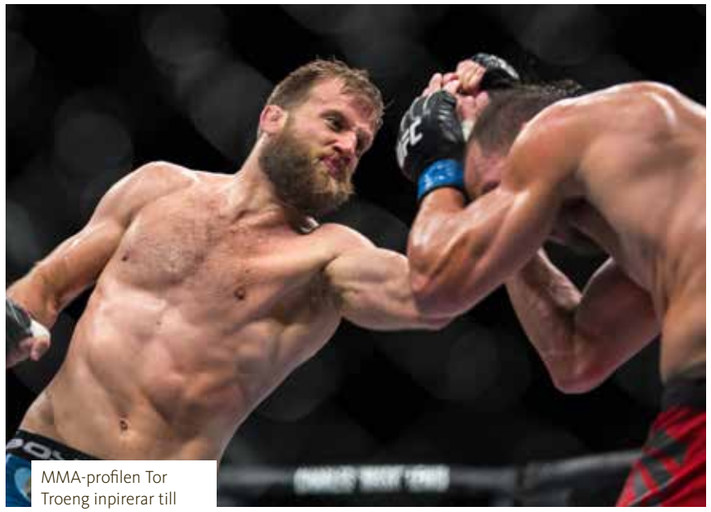

FOTO: MEDDI KABIRZADEH

MMA-profilen Tor Troeng inpirerar till läsning i Västerbotten.

Slagkraftig satsning i Västerbotten

Västerbottens länsbibliotek satsar på läsfrämjande för vuxna i sitt nya projekt Västerbotten läser. Lokala kändisar har valt varsin bok som läsarna får rösta på.

Sex lokala profiler har i projektet *Västerbotten läser* valt ut varsin bok med länsanknytning som de tycker är särskilt bra. Profilerna ska inspirera vuxna att läsa mer och under projektets gång får läsarna rösta på vilken bok de tycker är bäst.

Röstningen sker på webben eller i biblioteket. Till slut blir det en läsarprofil och dennes bok kvar, och den boken kommer folkbiblioteken att jobba extra mycket med, bland annat i bokcirklar.

– Det här handlar om att prata mer om läsfrämjande för vuxna. Det är lätt att glömma bort att även vuxna behöver höra om andra vuxna som pratar om det de läst, säger Jenny Lindmark, samordnare och bibliotekskonsulent på länsbiblioteket i Västerbotten.

Projektet är ett länsövergripande samarbete och pågår inom bibliotekens ordinarie läsfrämjande arbete.

Läsarprofilerna har olika bakgrund, bland annat deltar den före detta MMA-fightern Tor Troéng och teveprogramledaren Sverker Olofsson.

– Vi behöver nå nya målgrupper för att både bredda och förankra vikten av läsande, man behöver inte läsa sådant som får högst betyg på kultursidorna. Det är läsandet i sig som är viktigt, och att vi pratar, reflekterar och fördjupar oss i texter.

Folkbiblioteken bokar profilerna för olika slags program och sedan starten i mars har det också arrangerats större evenemang som paneldebatter. Dessutom kommer biblioteken att ordna bokcirklar där deltagarna läser profilernas bokval. ■

TEXT STINA LOMAN

ANNONS

Smarta, vändbara och stapelbara!

JUMBO

Bord att sitta eller stå vid eller som podier. Allt för spontana möten, tillfälliga studieplatser, lättplacerade barngrupper eller som podier för exponering och utställning. Allt efter önskemål. Lätta att ställa fram, ändra på och flytta runt. Möjligheterna är många vare sig du använder ett eller flera stativ.

En dag på cirkus...

Du kan skapa spännande miljöer med hjälp av Jumbo barngrupp (bord och pallar) och kollektionen Wildlife. Kika på www.eurobib.se för mer information.

WE ARE LIBRARY PEOPLE®

Eurobib direct

www.eurobib.se

PART OF LAMMHULTS DESIGN GROUP

5 350

personer nåddes i årets Get online-week, med tema cybersäkerhet, e-tjänster och arbete/entreprenörskap. Enligt Internetstiftelsens *Svenskarna och Internet 2016* är det fortfarande cirka 630 000 personer som inte använder internet, så anmäl er redan nu till eMedborgarveckan i oktober på digidel.se. ■ **BBL**

Egenutgivare mer poetiska

TRETTON PROCENT AV de böcker som ges ut i Sverige är utgivna utan förlag. Det visar Kungliga bibliotekets nationalbibliografi för 2016. Och en tydlig skillnad mellan förlagsutgivningen och egenutgivningen syns när det gäller poesi. I egenutgiven skönlitteratur för vuxna utgör poesi över en fjärdedel, men i den totala utgivningen når den bara upp till 16 procent. Sammantaget har poesiutgivningen minskat medan romanutgivningen ökat.

Det ser också ut som om antalet barn- och ungdomsböcker har ökat, säger Ylva Sommerland som ansvarar för statistiken. ■ **BBL**

Svensk egenutgiven skönlitteratur för vuxna

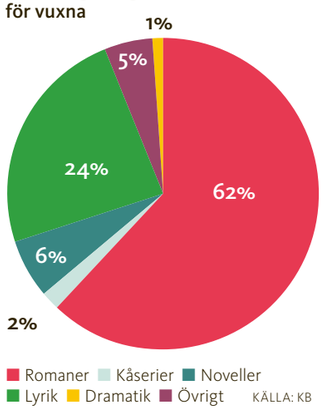

KÄLLA: KB

Bild ur Johann Gastels stambok (signum vid Uppsala universitetsbibliotek: Y 55) från omkring år 1600: Dogen i Venedig och delar av hans följe.

FOTO: UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK

De digitaliserar dåtidens Facebook

För första gången digitaliseras och katalogiseras nu över 150 stamböcker på Uppsala universitetsbibliotek. Stamböckerna fungerade som dåtidens Facebook.

Vid 1500-talets mitt började tyska studenter att använda sig av stamböcker. Studenterna ville till en början samla autografer från professorer vars föreläsningar de följt vid olika universitet. Signaturerna utvecklades så småningom till små hälsningar som både professorer och andra studenter lämnade.

På Uppsala universitetsbibliotek finns 155 stamböcker och de håller just nu på att digitaliseras och katalogiseras. Allt ska in i systemet Alvin och därmed tillgängliggöras för allmänheten. Projektet har pågått i drygt två år och forskaren Daniel Solling är den som leder arbetet.

– Det är ett väldigt intressant material med cirka 12 000 signaturer, säger han.

Materialet kommer främst att användas av forskare som historiker, konstvetare och sociologer. Stamböckerna som användes fram till 1900-talets första hälft berättar nämligen en hel del om studenternas nätverk och hur deras vardag såg ut. Dessutom innehåller de många illustrationer.

– Bilderna kan säga mycket, det kan vara en vy över en stad som senare blev bombad i krig och då är det här kanske den enda bilden man kan få av hur staden såg ut på 1700-talet. Det är också intressant att se bilder på seder och bruk, vad studenterna höll på med. Det finns bland annat bilder på studenter som är på fest som ger en väldigt vardagsnära känsla. Det här är ett fascinerande material, som ett slags Facebook från historiska tider, säger Daniel Solling. ■

TEXT STINA LOMAN

MÅNADENS SERIE AV BERIT VIKLUND

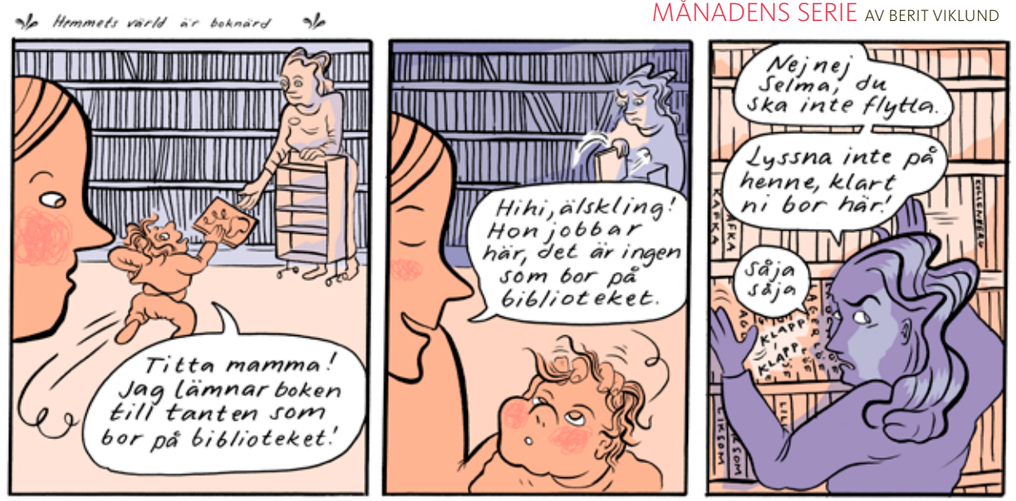

Berit Viklund är serietecknare och biblioteksassistent på biblioteket i Handen. Hon debuterade med boken *Kaninhålet* den 28 april på Syster förlag.

Prickiga Paula om bokklubbar för unga

FOTO: ELISABETH OHLSON WALLIN

PRICKIGA PAULA (HÖGSTRÖM) har snabbt gjort sig ett namn som engagerad läsfrämjare för barn och unga. Under Biblioteksdagarna i Växjö talade Paula Högström (som hon egentligen heter) om bokklubbar och bokhyllehäng utifrån sina erfarenheter som barn- och ungdomsbibliotekarie på Växjö bibliotek.

Varför ha bokklubbar för unga?

– Varför inte? Det är det roligaste som finns att prata med unga om böcker och läsupplevelser. Att läsa de bästa böckerna tillsammans. Och så ger det så otroligt mycket tillbaka. Det är mycket prat om att unga inte läser. Då måste vi se dem som läser. De finns också. Genom att göra aktiviteter för dem kan vi stärka deras läsaridentiteter. Man pratar om vuxna läsande förebilder, men de jämnåriga läsande förebilderna är minst lika viktiga.

Vad ska man läsa då?

– Det upptäcker man om man läser massor av barn- och ungdomslitteratur. Man får prova sig fram. När jag läser vissa böcker ser jag grupper framför mig som jag vill prata om läsningen med. Ingen vet vilken bok som kommer att få en ung person att fortsätta läsa.

Och vad ska man prata om?

– Om vad man tyckte om boken. Vad man tyckte om personerna. Hur livet är för dem. Jag förbereder lappar med frågor som man kan dra. Det kan handla om texten, men jag har också lådor med lappar om hur deltagarna är som läsare, om de gillar tjocka eller tunna böcker eller när de lärde sig läsa.

Hur hittar man deltagare?

– Man ser barnen som kommer till biblioteket och pratar med dem. Berätta att du har bokklubbar för sådana som de. Prata med föräldrarna, med skolbibliotekarien och resten av ditt nätverk. En av mina cirklar blev till när en person som inte kommer till biblioteket normalt ville att vi skulle köpa in en bok av bloggaren Sandra Beijer. Då föreslog jag att vi skulle göra en cirkel om den. Nu är de tretton stycken som är med. ■

TEXT ANNIKA PERSSON

IMAS

Vi tillhandahåller och bearbetar information för att fatta bättre beslut.
Tänk smart - tänk IMAS.

xperio™ retailing

Besöksräknare

- mät och följ upp statistiken

När, var och hur rör sig era besökare?

- Besöksstatistik
- Staff exclusion
- Kön- och åldersdetektering
- Wi-Fi-tracking
- Hit rate
- Kalla och varma zoner
- Uppehållstid
- POS-integration
- Realtidsräkning
- Värmekartor

Med mer än 20 år i branschen har vi utvecklat det ultimata verktyget för insamling och analys av data. Allt är molnbaserat och finns där när ni behöver det, var ni än befinner er. Det kommer att ge er en stor fördel i ert dagliga arbete.

IMAS Sweden | +46 760 084 908 | sl@imas.net | Vällebergsvägen 19 | 45932 Ljungskile | Sweden | **www.imas.se**

TEMA

Hotade kulturarv

Vår historia drabbas av krig och terrorism, fukt och bränder. Samtidigt står bibliotekarier – från Timbuktu till Linköping – redo att skydda den.

Den stora räddningen
[s 12]

Toppmodern teknik räddar kulturarv
[s 16]

Så skyddas våra skatter
[s 18]

Små arkiv säkrar varandra
[s 20]

FRÅN TIMBUKTU TILL BAMAKO

Den stora räddningen

Låda för låda, manuskript för manuskript, smugglade Abdel Kader Haidara och hans vänner Malis historieskatt undan islamisternas härjningar. Ett kulturarv som fått professorer att gråta och som nu får nytt liv i digital form.

TEXT JOHN PALM
FOTO MALIN PALM

Abdel Kader Haidara tar emot iklädd svart hatt och boubou i skinande lila bazintyg. Han ler brett och självsäkert där han sitter bakom skrivbordet i sitt luftkonditionerade kontor i Malis huvudstad Bamako. På de tre våningarna under honom pågår konserveringen av Afrikas kanske viktigaste samling av nedtecknad historia. Tusentals vittrande manuskript vars öde även blivit ett med bibliotekarien Haidaras livsresa.

Berättelsen tar sin början redan under medeltiden då Haidaras hemstad Timbuktu var en knutpunkt längs Saharas handelsvägar och ett intellektuellt centrum för det islamiska Afrika. Manuskript från hela kontinenten fraktades hit, ännu fler producerades här. Texter om religiös lag, filosofi, poesi, historia och astronomi. När Timbuktus glansdagar var över fick några av öknens familjer ansvaret att förvara manuskripten. Abdel Kader Haidaras familj var en av dem.

När Abdels pappa många generationer senare dör blir det sonens tur att förvalta tiotusentals manuskript. Haidara växer upp med skrifterna, har läst i dem och arbetar som bibliotekarie på Ahmed Baba-biblioteket. Han anar texternas enorma värde och odlar drömmen om att bygga ett eget bibliotek för familjens manuskript. Han söker pengar internationellt men möts av kalla handen. Det är först när den amerikanske professorn Henry Louis Gates av en händelse besöker Timbuktu i slutet av nittiotalet som allt förändras.

– Jag tog med honom hem till mig och visade manuskripten. Då började han gråta. Han är svart amerikansk professor som studerat afro-amerikansk historia på Harvard. Så länge har världen gått i tron att skriven afrikansk historia inte existerar. Nu stod han framför högar med tusentals manuskript, men han såg också att de var i dåligt skick och därför grät han, säger Abdel Kader Haidara.

Med professor Henrys stöd började finansiärerna strömma in. 2009 blev drömmen sann, Abdel öppnade ett bibliotek namngett efter sin pappa Muhammed – Mamma Haidara Memorial Library. Han samlade in manuskript från andra familjer och under 2000-talet drogs flera forskningsprojekt i gång. Historiker och teologer kunde bland annat revidera det gamla antagandet att afrikaner inte deltog i vetenskaplig forskning förrän efter européernas ankomst. Här fanns bevis för studier i astronomi under 1400-talet i kontinentens inre delar.

Abdel Kader Haidara i ett av arkivrummen där konserverade manuskript förvaras i specialbyggda pappboxar.

Några av de metallkoffertar som användes för att smuggla manuskripten längs Nigerfloden.

Manuskripten har rest en lång väg från Timbuktu till Bamako. Nigerfloden, som blev en smuggelväg, rinner genom båda städerna.

Mali

Mali har 17,6 miljoner invånare och huvudstaden heter Bamako. Befolkningsgrupper är bambara (45 procent) och en rad grupper om 5–10 procent som fulani, dogon, tuareger och songhai. 94 procent är muslimer, resterande är kristna eller tillhör traditionella religioner.

2012 blossade strider upp mellan Malis regering och de sekulära tuaregrebellerna MNLA. Snart blev dessa dock utkörda av sina allierade – ett flertal islamistgrupper – som sedan ockuperade hela norra Mali. I januari 2013 lyckades franska styrkor häva ockupationen. Terroristerna splittrades men omgrupperades i de okontrollerade ökenområdena. Sedan dess finns en fredsbevarande FN-styrka, som inkluderar 250 svenska soldater, på plats i Timbuktu.

KÄLLA: WWW.WORLDBANK.ORG, WWW.INDEXMUNDI.COM

Fousseyni Kouyate, arbetsledare för konserveringen, håller upp ett blad för att få ledtrådar om papprets kvalitet och ursprung.

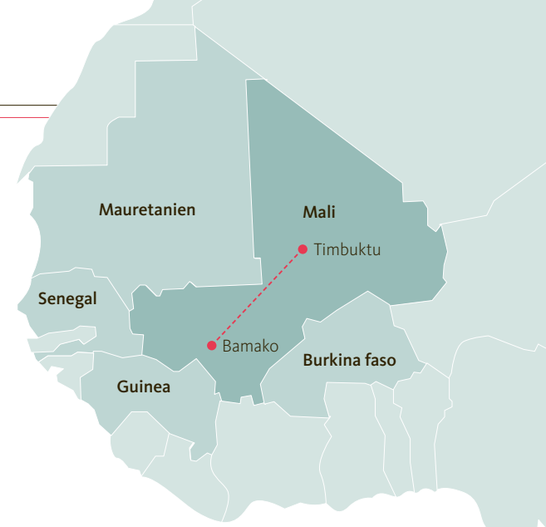

Manuskripten fraktades från Timbuktu till Bamako med taxi eller på pråmar längs Nigerfloden.

– Både studenter och turister stömmade hit, allt var i harmoni. Ända fram till 2012, säger Abdel allvarligt.

Historien har farit illa med Timbuktu. Den tidigare så mäktiga staden har en modern historia kantad av fattigdom och vanvård från centralmakten i Bamako i söder. I början av 2012 startade nomadfolket tuareger ännu ett av sina uppror, men kampen för självständighet kapades av flera välutrustade islamistgrupper, bland annat al-Qaida i islamiska Maghreb (AQIM). Samtidigt skedde en militärkupp i Bamako och i kaoset kunde islamisterna snabbt ta över Timbuktu och hela norra Mali – två tredjedelar av landet – där sharialagar infördes.

Abdel Kader Haidara förstod att islamisterna inte bara var en fara för människor, utan även för historien. Försiktigt började han nu tömma biblioteken på manuskript. Han skapade kontakter i Bamako och vidtalade ett antal pålitliga familjer i Timbuktu. Natt efter natt flyttades manuskript från bibliotekshyllor till svarta koffertar som drogs med åsnekärror till familjernas gömställen. Sedan påbörjades den riskfyllda smugglingsinsatsen som skulle ta manuskripten till deras nya fristad i söder.

– Vi hade ett antal kurirer som reste med manuskripten. Låda för låda, eller ibland manuskript för manuskript. De flesta lastades i bagaget i kollektiva taxibilar som folk reser med mot Bamako. Det var en otrolig fara att ta sig igenom islamisternas check points, det krävdes stort mod av våra kurirer.

Hur stor fara de utsatte sig för gick att se med egna ögon hemma i Timbuktu. Där hade islamisterna förbjudit musik och fotboll och gjort stora inskränkningar i kvinnors rättigheter. Brott kunde bestraffas med piskrapp, avhuggna händer eller stening till döds. Själv lyckades Abdel Kader Haidara med diplomati och hjälp av lokala imamer rädda en av kurirerna från islamisternas fängelse efter att han tagits på bar gärning med manuskript i sin last.

Haidara chockades över hur hans samhälle kunde kollapsa under våldet från en grupp inkräktare. Det enda han kunde göra var att fortsätta arbetet med manuskripten. Abdel beslöt sig för att prova alternativa smuggelvägar. På Nigerflodens pråmar lastades stora mängder manuskript. En båt besköts av en fransk militärhelikopter som trodde att det fanns vapen i lasten. En annan kapades av banditer som krävde lösensumma.

Till slut reagerade omvärlden. Franska styrkor ryckte in och bröt ockupationen. Framför teven i sin exil i Bamako fick Abdel se islamis-

De anställda kontrollerar manuskripten och gör en första värdering av innehållet. Det dyker hela tiden upp nya ämnen och historier.

Manuskripten digitaliseras. Varje blad fotograferas och läggs i en databas som ska bli tillgänglig för forskning.

ternas sista föraktfulla handling mot Timbuktus historia. Biblioteken brann, manuskript lades på bål.

– Jag blev otroligt sårad när jag såg det. Jag grät. Jag såg bara askan på marken men bibliotekschefen tror att det var tiotusen manuskript som brann, ett helt litet bibliotek. Och texterna var aldrig studerade, innehållet är för alltid förlorat, säger han.

Fyra år efter islamisternas bål i Timbuktu sitter Haidara där på sitt kontor med ett nöjt leende. Hans resa med manuskripten har gått in i en ny fas. Tanken är att de en gång för alla ska räddas till framtiden.

Med internationella finansiärer har Abdel startat en industri i konservering och digitalisering av manuskripten. Snart är de redo att ta sin rättmätiga plats i historien. Men för en person står betydelsen redan klar.

– Vi räddade 377 491 manuskript och i dem finns min historia, min identitet. Jag är så lättad att de räddats till eftervärlden säger Abdel Kader Haidara och ler. ■

Malis manuskript

Manuskripten i Mali kommer främst från Timbuktu men även andra mindre kända orter.

De flesta manuskript dateras från 1300-talet till 1800-talets slut och innehåller allt från juridik och astronomi till poesi och historiska essäer. Där finns även korrespondens mellan västafrikanska ledare.

Islamistgrupperna förstörde historiska lämningar över hela Timbuktu. Några anledningar att ge sig på manuskripten kan ha varit:

- De innehöll islamtolkningar med humanistiska värden och mänskliga rättigheter,
- De hade inslag av sufitro där man tvärtemot striktare tolkningar tror på helgon
- Unesco och därmed det internationella samfundet ser manuskripten som ett världsarv.

Toppmodern teknik räddar kulturarv

Nu används 3D-teknik för att dokumentera och rekonstruera hotade kulturarv i krigsdrabbade områden. Med hjälp av lokala volontärer skapas en databas av bilder som kan underlätta återuppbyggnaden.

TEXT MAX BYSTRÖM
FOTO INSTITUTE FOR DIGITAL ARCHEOLOGY

När Islamiska staten intog den antika syriska staden Palmyra våren 2015 påbörjades en hänsynslös skövling av kulturarvet. Byggnader sprängdes och ovärderliga statyer och artefakter slogs sönder. Nu ligger stora delar av den stad som sedan 1980 har legat på Unescos världsarvslista i ruiner.

Men redan före terrorsektens framfart hade forskare från The Institute of Digital Archeology sjösatt projektet Million Image Project. Ett hundratal 3D-kameror har distribuerats till volontärer på plats i hotade områden. Bilderna skickas in till forskare vid Oxford och Harvard som utifrån dessa kan återskapa digitala modeller.

– Många av våra volontärer, i synnerhet i Syrien, är personer som jobbade på museer innan kriget började. Andra är entusiaster som har ett engagemang i sitt lokalsamhälle, säger Alexy Karenowska som är forskare vid Oxford och organisationens teknologichef.

Projektet är ett svar på det växande hotet mot kulturarvsmiljöer i Mellanöstern och på andra platser. Tusentals kameror finns nu på plats i krigs- och katastrofdrabbade länder. Och varje vecka skickas nya kameror ut till det ständigt växande nätverket av volontärer.

Med hjälp av fotografierna har organisationen bland annat lyckats återskapa en exakt kopia av en 1 800 år gammal triumfbåge från Palmyra, som sprängdes av IS hösten 2015. Med hjälp av en specialbyggd 3D-printer har den fem och en halv meter höga och elva ton tunga bågen karvats fram.

En triumfbåge från Palmyra som återskapats i projektet.

Alexy Karenowska.

– Vi har börjat experimentera med rekonstruktioner på plats också, men arbetet måste vänta tills situationen har stabiliserats. För att kunna starta måste också annan infrastruktur finnas på plats, som vatten och elektricitet.

Alexy Karenowska understryker att lokalbornas roll är avgörande när platserna så småningom ska återuppbyggas. Det är inte bara fysiska byggnader och objekt som räddas.

– Det är lika nödvändigt att hjälpa människor att behålla relationen till sitt arv. Precis som en bok inte bara är papper och pärmar utan också innehåll och mening så är de här platserna någonting som knyter samman människors förflutna, nuet och framtiden. Det mänskliga elementet är nyckeln i det här arbetet, säger hon. ■

Så skyddas våra skatter

Det finns inget samlat ansvar för svenska biblioteks katastrofberedskap. I stället är det upp till varje institution att förbereda sig för krig, översvämningar eller bränder.

TEXT JOHANNA KVARNSELL **GRAFIK** SANDRA JOHNSON

– BIBLIOTEKENS GRUNDLÄGGANDE motståndskraft mot brand eller bomber är mycket viktig, säger Per Cullhed, som är utvecklingsstrateg vid Uppsala universitetsbibliotek.

Svenska bibliotek hanterar samlingar med stort värde, både ekonomiskt och kulturhistoriskt. Det är allt från unika handskriftsarkiv till enstaka föremål som Silverbibeln i Uppsala.

Per Cullhed säger att mycket av grundproblematiken går att lösa genom att bygga bra, så att biblioteken i möjligaste mån står emot till exempel brand eller översvämning. Ett både bra och dåligt exempel på det är biblioteksbranden i Linköping 1996, där han själv deltog under räddningsarbetet. De äldre samlingarna stod i ett slags skyddsrum i källaren, uppdelat på olika nivåer. Det arkivet klarade sig, tack vare tjocka brandväggar.

För den moderna delen av biblioteket gick det sämre. Det lim som akustikplattorna i taket satt fast med smälte vid höga temperaturer. Resultatet blev att takplattorna ramlade ner i ett rutnät över hela byggnaden.

En vägledning för biblioteken är de byggnadsnormer och råd som Riksarkivet har tagit fram för arkivbyggnader. Dem följer Carolina Rediviva och säkert många andra bibliotek i möjligaste mån. Men normerna är inte ett krav för biblioteken, som de är för de arkiv som lyder under Riksarkivet.

– Rent formellt kan man säga att myndighetsarkiven har ett bättre formellt skydd än bibliotekens handskriftssamlingar, säger Per Cullhed.

Han tror ändå att Bibliotekssverige har ganska god beredskap för att hantera bränder och vattenskador. Med krig är det en annan sak.

– Det är ju lite knepigare. Men man måste tänka på allt som skulle kunna hända. Rent byggnadstekniskt ska biblioteken klara av att det faller bomber på dem. Och det finns en poäng i att sprida riskerna genom att inte ha allt på samma ställe.

ETT OROSMOMENT OM kriget skulle komma är hur lätt de digitala samlingarna skadas.

– Vår IT är väldigt känslig. De tjänsterna skulle kunna slås ut ganska lätt. Därför är vi tveksamma till att göra oss av med äldre material, även om det finns digitalt i dag.

En annan svår fråga är om man ska evakuera delar av samlingarna eller inte. Där finns inget tydligt svar i Carolina Redivivas katastrofplan. Och Per Cullhed tycker att det

Fem skyddsvärda arkiv som förvaras på svenska forskningsbibliotek.

SARA LIDMANS ARKIV
(Umeå universitetsbibliotek)

342 volymer på 25 hyllmeter består Sara Lidmans arkiv av. Här finns både omfattande brevväxling med författarkollegor och politiker samt Sara Lidmans originalmanuskript med ändringar.

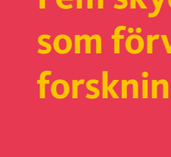

STRINDBERGS MÄSTER OLOF
Göteborgs universitetsbibliotek

Strindbergs manuskript till romanerna *Mäster Olof och Inferno* och pjäsen *Brott och Brott*.

DE LA GARDIESKA KARTSAMLINGEN
(Lunds Universitetsbibliotek)

Består av mer än 1 200 kartor från 1500-talets slut till mitten av 1800-talet, de flesta handritade.

SILVERBIBELN
(Uppsala universitetsbibliotek)

En nedteckning av de fyra evangelierna skriven på 500-talet med guld- och silverbläck. Skänktes till Uppsala universitet 1169 av Magnus Gabriel de la Gardie. På Unescos lista över världsarv sedan 2011.

ASTRID LINDGRENS ARKIV
(Kungliga biblioteket)

Innehåller en stor samling brev från läsare, manuskript till böcker, filmer, teaterpjäser och artiklar, foton, teateraffischer och mycket annat. På Unescos lista över världsarv sedan 2005.

Foto: ur Sara Lidmans arkiv (Lidman), Nordiska museet (Strindberg), Lunds universitetsbibliotek (kartsamlingen), Mikael Wallerstedt (Silverbibeln), Gullers, KW/Nordiska museet (Lindgren).

är svårt att säga generellt om det är bra eller dåligt att evakuera. Det finns goda exempel. Under andra världskriget klarade sig många samlingar eftersom man gömt undan dem eller evakuerat dem till gruvor. Men det finns också risker med att evakuera. Dels kan saker försvinna under arbetet. Dels är det svårt att på förhand veta om den platsen man evakuerar till är säkrare än biblioteket i sig.

Per Cullhed tar ett exempel med en bok som kanske hade funnits i dag om den inte hade evakuerats. En juvelbeströdd praktutgåva av det persiska diktverket Rubaiyat av Omar Khayyam. Det första exemplaret, skapat av brittiska bokbinderiet Sangorski & Sutcliffe, försvann i djupet med Titanic. Men bokbinderiet gjorde ett nytt exemplar.

– När andra världskriget började bestämde man sig för att skydda boken genom att flytta den till ett bankvalv. Men huset där bankvalvet låg träffades av en bomb. Medan bokbinderiet stod kvar hela kriget. ■

Vad är en bibliotekskatastrof?

Internationellt, och även i Sverige, handlar katastrofhantering vid ett bibliotek om större eller mindre skador som drabbar samlingarna. Bränder, vattenläckor eller översvämning och ras är exempel på sådant som orsakat bibliotekskatastrofer.

KÄLLA: PER CULLHED, CAROLINA REDIVIVALA SAMFUNDET SER MANUSKRIPTEN SOM ETT VÄRLDSARV.

Små arkiv säkrar varandra

Att något är digitaliserat betyder inte alls att det finns kvar. I USA bildar nu mindre arkiv och bibliotek nätverk för att kunna säkra varandras samlingar.

TEXT MAX BYSTRÖM
FOTO GETTY

Hackerattacker, elavbrott och data som långsamt bryts ner och korrumperas, men även naturkatastrofer, bränder och krig. Listan kan göras lång på hot mot den växande mängden digital data som kommer att bli framtidens kulturarv.

I USA jobbar MetaArchive Foundation med att skapa samarbete mellan arkiv och bibliotek för att gemensamt spara ner, kopiera och säkra varandras samlingar av till exempel vetenskapliga tidskrifter. Medlemsorganisationerna är ofta mellanstora universitetsbibliotek. Genom att sprida informationen över varandras servrar blir de enskilda samlingarna mindre sårbara för angrepp eller katastrofer.

– De stora forskningsbiblioteken, som Harvard, har sysslat med de här frågorna i säkert tjugo år. Men mindre bibliotek har precis börjat digitalisera data och fundera över hur det ska sparas över tid. Även om diskussionen finns så är den inte lika mogen som inom myndigheter eller finansvärlden. Kanske beror det på att de inte upplever sig som en måltavla på samma sätt. Samtidigt har vi ju sett attacker på kulturarv i flera delar i världen.

Det säger Sam Meister, som jobbar på Educopia Institute, den organsiation som administrerar MetaArchive Foundation. Tekniken som används kallas för Lockss, som står för Lots Of Copies Keep Stuff Safe. Poängen är att det alltid ska finnas intakta kopior kvar i nätverket om olyckan är framme.

– Sju kopior. Det är den magiska siffran som Lockss är designat för och som vi omfamnar. Allting finns i sju kopior. Det har visat sig effektivt.

Sam Meister.
FOTO: PRIVAT

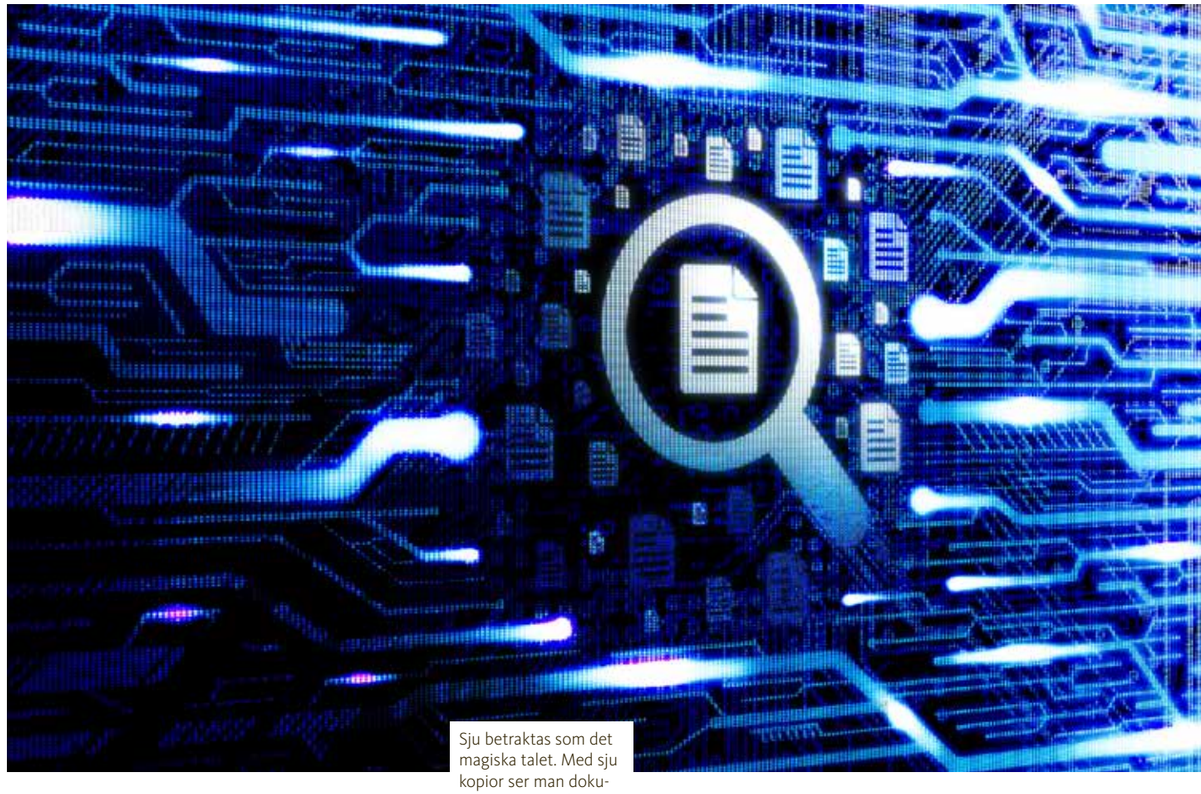

Sju betraktas som det magiska talet. Med sju kopior ser man dokumenten som säkra.

Under MetaArchives tio år har medlemsorganisationer bland annat råkat ut för elavbrott och tekniska komplikationer till följd av olyckor eller katastrofer.

– Vi har även haft situationer där flera medlemmars servrar har gått ned samtidigt. Eftersom vi då har flera kopior i nätverket kan vi rädda förlorad data snabbt och ta hjälp av de medlemmar som har sparat data i områden som inte har drabbats.

Ett av de största hoten mot digital data är tekniken själv. Information kan inte sparas lika länge på en hårddisk som mellan bokpärmar. En stor del av arbetet är att hela tiden se över kvaliteten på kopiorna.

– Digital data är bara elektroner som flyter runt på en hårddisk. Informationen kan korrumperas av el- och temperaturförändringar, eller av lokala miljöfrågor i den fastighet där servrarna står. Eller av mänskliga misstag, vilket inte är helt ovanligt, säger Sam Meister. ■

Plats för politik

Det är dags för Almedalsvecka igen. En tillställning som under sin snart femtioåriga historia gått från en talare, Olof Palme, till att samla över 7 500 medverkande i drygt hälften så många program.

TEXT ANNIKA PERSSON
FOTO MARCUS JOHNSON

Här möts politiska partier, fackföreningar och organisationer, myndigheter och kulturföreningar för en veckas politisk påtryckning omgivna av rosévinskvällar med utsikt över Östersjön. Alla evenemang är gratis och öppna för alla.

Biblioteksfrågor som diskuteras i år är läsning och läsförståelse och integration, digitalisering och kulturarv, öppen vetenskap och falska nyheter.

Passa på att besöka Almedalsbiblioteket, Sveriges enda kombinerade folk- och högskolebibliotek. Och dröj gärna i skönlitterära avdelningen för att begrunda Sven X:et Erixsons gobeläng ”Vi på muren”. En vävnad som visar hur Visbys borgare 1361 stod uppe på ringmuren och såg på medan öns bönder slogs ihjäl av den danska invasionshären framför de låsta portarna.

Förlagan målade han när svenskarna under andra världskriget, liksom Visbyborna på medletiden, stod och såg striderna rasa utanför landets gränser.

Men just de här julidagarna, just i Visby, är det i stället en politisk invasion som väntar. Till största delen hyfsat fredlig.

Här intill har vi listat spännande seminarier som biblioteksintresserade inte vill missa. ■

Visste du?

● Varje riksdagsparti har en egen dag i Almedalen. I år är Vänsterpartiet först ut söndagen den 2 juli.

På scenerna i Almedalen

DEN INTERAKTIVA PUBLIKEN OCH DELTAGARNA

Med en interaktiv publik – kommer den offentliga kulturen att överleva? Är den traditionella publiken ett tillräckligt underlag för den offentliga finansieringen?

● **Söndagen den 2 juli kl 11–11.45, Länsstyrelsens nedre trädgård, Korsgatan 4.** Arrangörer: **Kulturrådet med flera.**

DIGITAL DELAKTIGHET – FÖR ALLA ELLER BARA FÖR DEM SOM REDAN KAN?

Sverige står inför utmaningar med koppling till demokrati och delaktighet. Hur ska Sverige få ett digitalt kompetenslyft med användaren i fokus?

● **Söndagen den 2 juli kl 12.15–13 i Länsstyrelsens nedre trädgård, Korsgatan 4.** Arrangörer: **Som ovan.**

MEDIER, MEDIEBORGARE OCH DEMOKRATIUTVECKLING

Populismen hotar den fria åsiktsbildningen. Medier angrips och politiken anklagas för elitism. Mediestrategen Brit Stakston samtalar med bl a journalisten Martin Schibbye och Svensk biblioteksförenings Karin Linder.

● **Måndagen den 3 juli kl 07.30–9 på Joda Bar och kök, Skeppsbron 24.** Arrangörer: **Stakston PR och Svenska Spel.**

TRADITION, IDENTITET OCH MÅNGFALD – KULTURARV I ETT GLOBALISERAT SAMHÄLLE

Hur påverkas synen på vårt kulturarv av ett alltmer globaliserat samhälle? Riksantikvarieämbetets Qaisar Mahmood samtalar med Eva Staxäng från Göteborgs universitets Jonsereds herrgård.

● **Måndagen den 3 juli kl 10–10.45, Newman/Bildascenen, S:t Hansgatan 60.** Arrangör: **Jonsereds herrgård/Göteborgs universitet, Studieförbundet Bilda.**

HUR KAN EN AKTIV KULTURPOLITIK STÄRKA SAMHÄLLSUTVECKLINGEN?

Kulturaktörer möts för att kräva mer resurser och större kunskap om kulturens roll. Bl a skådespelaren Marika Lagercrantz och Länsmuseernas Inga Göransson.

● **Måndagen den 3 juli 20–22. Novgorodgränd 1.** Arrangör: **Kulturlyftet – kultur i hela landet.**

OLIKA VÄGAR TILL LÄSNING

Varför behöver vi läsa? I workshopen som leds av mediestrategen Brit Stakston diskuteras läsandet som en grundläggande demokratisk rättighet.

● **Tisdagen den 4 juli 09–10.30. D4, Campus Gotland.** Arrangör: **Svensk biblioteksförening.**

Brit Stakston.
FOTO: LENA DAHLSTRÖM

Qaisar Mahmood.
FOTO: LORNA BARTRAM

Martin Widmark.
FOTO: THRON ULLBERG

Åsne Seierstad.
FOTO: PRIVAT

HUR RUSTAR VI OSS I INFORMATIONSKRIGET?

Inför valet nästa höst kommer vi att möta falska fakta, filterbubblor och nyhetsmättnad. Mediestrategen Brit Stakston talar med innehållskonsulten Anders Mildner.

Tisdagen den 4 juli 10.30–12. D4 Campus Gotland. Arrangör: **Svensk biblioteksförening**

INNOVATIVA METODER I UNDERVISNINGEN SKAPAR LÄSLUST

Hur skapas läslust i vår tid? Med låttexter och serier? Eller formar vi skolan för mycket efter eleverna? Läsambassadören Anne-Marie Körling, författaren Martin Widmark och Rickard Olsson från En läsande klass.

● **Tisdagen den 4 juli kl 11–11.45 i Barntrappan, Almedalsbiblioteket.** Arrangörer: **En läsande klass, Almedalsbiblioteket, Pressbyrån.**

NÄR ÄR LÄSNINGEN SOM MEST BETYDELSEFULL?

Varför är läsning så viktigt för dem som växer upp i ett samhälle där bruset bara ökar och korta texter dominerar? Behövs boken? Författaren Sara Paborn samtalar med författaren och läraren Martin Widmark.

● **Tisdagen den 4 juli kl 15.15–15.45 på Almedalsbiblioteket.** Arrangörer: **En läsande klass, Almedalsbiblioteket och Pressbyrån.**

VAD ÄR SANT OCH HUR LEVER VI I POSTSANNINGENS TID?

Professorn i historia Helene Lööw samtalar med folkbildaren och professorn i molekylär cellbiologi, Dan Larhammar om skillnaden mellan att tro och att veta.

● **Onsdagen den 5 juli 8–8.45 Studentcentrum, hus D, Campus Gotland.** Arrangör: **Uppsala universitet.**

ÖPPEN VETENSKAP – FÖR DIALOG, DELAKTIGHET OCH DEMOKRATI

Skattefinansierad forskning ska enligt EU-ländernas beslut göras enkelt tillgänglig. Men hur ska det genomföras i Sverige? Möt beslutsfattare, näringslivsrepresentanter och akademiker.

● **Onsdag 5 juli, 13–14.15, Klosterbrunnsgatan 3.** Arrangör: **Svensk biblioteksförening, Vetenskap & Allmänhet.**

FÖRFATTARKVÄLL MED ÅSNE SEIERSTAD

Norska journalisten och författaren Åsne Seierstad skildrar i *Två systrar*, två unga tjejers väg från Oslo till kalifatets Raqqa. Biblioteksföreningens Elza Zandi talar med henne om den nya boken.

● **Onsdag 5 juli kl. 20–21, Almedalsbiblioteket.** Arrangör: **Svensk biblioteksförening.**

Ungdomsförbunden om läsning.

UNGA POLITIKER SVARAR INFÖR ALMEDALEN

Varför är läsning viktigt?

Läsförmågan behövs för att inhämta kunskap, för att utvecklas och förstå andra. Det svarar ungdomsförbunden i Biblioteksbladets enkät. Vägarna till målet kan vara så olika som normkritik och litteraturkanon.

TEXT MARIKA SIVERTSSON

OLIKA VÄGAR TILL LÄSNING
Svensk biblioteksförening arrangerar ett seminarium i Almedalen om läsning som demokratisk rättighet.
4 juli 09–10.30. D4, Campus Gotland.

FOTO: PETRA BJÖRK

MAGNUS EK
Förbundsordförande
CUF

Varför är läsning viktigt?
–För samhället eftersom det ger bildade medborgare, för individen eftersom det ger ett rikare liv.

Vad vill ni göra för att öka läsförmågan?
– Mer läsning i tidiga skolår, insatser för upptäckt av läs- och skrivsvårigheter, och en litteraturkanon för skolan. Fler privat drivna bibliotek, värna mindre bibliotek och främja e-boksutlåning.

Vad tar du med för läsning till Almedalen?
– Hinner inte läsa där, men så fort veckan är slut något populärhistoriskt verk, och sedan läsa om min Väinö Linna-samling.

FOTO: KDU

CHRISTIAN CARLSSON
Förbundsordförande
KDU

Varför är läsning viktigt?
– För att kunna ta del av kunskap, utvecklas som person och bättre förstå sin omvärld.

Vad vill ni göra för att öka läsförmågan?
– Skapa förutsättningar för mer tid för familjen. Högläsning för barn i tidig ålder underlättar språkinlärningen. Språkundervisning ska prioriteras under de första skolåren, mer läxor på låg- och mellanstadiet. Och vi vill att en litteraturkanon införs i skolan.

Vad tar du med för läsning till Almedalen?
– Friedrich Hayeks *Vägen till träldom.*

FOTO: DENNIS LINDBOM

JOAR FORSSELL
Förbundsordförande
LUF

Varför är läsning viktigt?
– Det är klass- gräns- och kulturöverskridande. Det hjälper oss förstå människor i andra tider och situationer.

Vad vill ni göra för att öka läsförmågan?
– Skolan måste bli bättre och mer jämlik. Lärare behöver verktyg att tidigt upptäcka elever i behov av stöd. Skolor i socioekonomiskt utsatta områden behöver resurser nog till elever med svårigheter.

Vad tar du med för läsning till Almedalen?
– *Universitetet, campus Beckomberga* av Ulf Larsson, en satirisk kritik av akademin, låter intressant.

FOTO: CAROLINA BRUSEMAN

HANNA LIDSTRÖM
Språkrör
Grön ungdom

Varför är läsning viktigt?
– För att få information vilket är grunden i en demokrati. Men också för att alla ska få uppleva glädjen och skönheten i litteratur.

Vad vill ni göra för att öka läsförmågan?
– Genusaspekten är tydlig, svenska pojkar har oroande låg läsförmåga. Vi vill motarbeta de snäva könsnormer som gör att pojkar läser mindre än flickor. Ett exempel på hur normkritik gynnar också pojkar.

Vad tar du med för läsning till Almedalen?
– Om jag inte läst ut *Here I Am* av Jonathan Saffran Foer än får den åka med då!

FOTO: SOFIA AXELSSON

BENJAMIN DOUSA
Förbundsordförande
MUF

Varför är läsning viktigt?
– Att läsa är ett viktigt verktyg för att inhämta ny och komplex kunskap.

Vad vill ni göra för att öka läsförmågan?
– MUF vet att grunden till god läsförmåga börjar i skolan. Svenskundervisningen måste stärkas och skolan måste reformeras för att arbeta mer evidensbaserat.

Vad tar du med dig för läsning till Almedalen?
– Jag tar med mig *Min hemlighet* av Peter Stordalen och Jonas Forsang.

”Viktigt verktyg.”

FOTO: SIMON RÖDER

PHILIP BOTSTRÖM
Förbundsordförande
SSU

Varför är läsning viktigt?
–Det är en grundförmåga man behöver genom hela livet. Oavsett om det handlar om att läsa instruktioner till en IKEA-möbel, kurslitteratur på universitet eller mejl i yrkeslivet.

Vad vill ni göra för att öka läsförmågan?
– SSU vill att fler timmar i skolan går till att läsa, oavsett om det är facklitteratur eller skönlitteratur. SSU välkomnar också regeringens lässatsning ”läslovet”.

Vad tar du med för läsning till Almedalen?
– Jag hoppas hinna läsa Carolina Neuraths nya bok *Gränslösa* under någon paus.

FOTO: FINDEL MADISON

TOBIAS ANDERSSON
Nationell talesperson
Ungsvenskarna

Varför är läsning viktigt?
– Livet blir svårare om man har problem med att läsa. Och det är ett fantastiskt tidsfördriv.

Vad vill ni göra för att öka läsförmågan?
– Vi vill ha mer läsning i grundskolan, samt att inte datorer helt får substituera böcker i undervisningen. Men föräldrar och andra vuxna har huvudansvaret. Högläsning för barn är av yttersta vikt för ökad läsförmåga.

Vad tar du med för läsning till Almedalen?
– Kanske *Leaders Eat Last* av Simon Sinek eller *The Inferno of Dante* av Dante Alighieri.

FOTO: ELIN MORÉN

HANNA CEDERIN
Förbundsordförande
Ung Vänster

Varför är läsning viktigt?
– Det handlar om frihet och makt. I texter kan människan, hennes verklighet och idéer komma till uttryck. Så länge vi har böcker har vi ett fönster till historien och framtiden.

Vad vill ni göra för att öka läsförmågan?
– Fler pedagoger och olika slags hjälpmedel och pedagogiker i skolan så att alla elever får en chans. Mer tillgängliga bibliotek.

Vad tar du med dig för läsning till Almedalen?
– *Den tunna hinnan mellan omsorg och grymhet* av Ludvig Igra.

Läka med litteratur

Böcker och skrivande har gett Pia Bergström styrka under livets kriser. Nu startar hon Sveriges första akademiska utbildning i biblioterapi.

TEXT JENNIE AQUILONIUS
FOTO YLVA SUNDGREN

När Pia Bergström var 25 år och pojkvännen drack och var otrogen fanns Märta Tikkanen och Mia Berner där som stöd. Två kvinnor som hade gått igenom samma sak. Som speglade henne utan att tala om vad hon skulle göra.

– I perioder i livet när jag inte visste vad jag skulle ta mig till har läsning hjälpt mycket. Litteraturen blev en kompis. Jag är inte den som först och främst söker mig till andra vid motgångar utan jag vill vara ensam, läsa och skriva, säger Pia Bergström med en röst som bär spår av Finland.

Hon sitter i en svart soffa hos den ideella föreningen Bufff, Barn och ungdom med förälder eller familjemedlem i fängelse. Det ligger ett lugn över rummet. Pia Bergström har en lila halsduk virad runt halsen och skrattar ofta. På Bufff jobbar hon som samordnare och har tidigare haft en biblioterapeutisk skrivgrupp för ungdomar. På bordet ligger *Du, jag, vi: om att ha en förälder i fängelse*, boken som blev resultatet av gruppens skrivövningar. På väggarna sitter ungdomarnas texter inramade.

– Grundtanken i biblioterapi är att använda litteratur och skrivande för att lättare komma åt tankar och känslor. Det hjälper oss att få syn på saker som behöver komma ut, och som vi kanske inte ens visste fanns där.

Biblioterapin har Pia Bergström annars sysslat med vid sidan av, även om den börjar ta mer tid i takt med att intresset ökar – särskilt efter uppmärksamheten från både Svenska dagbladet och radions Kulturnytt. I höst arrangerar hon 7,5-poängskursen Det biblioterapeutiska arbetssättet på Ersta Sköndal högskola. Kursen är redan fullbokad med allt från bibliotekarier till psykologer och utvecklingsledare.

PÅ SOFFBORDET LIGGER böcker och häften om biblioterapi. Pia Bergström har dekorerat med litteratur, precis som hon gjorde för att väcka Bufff-ungdomarnas nyfikenhet. Varje träff började med att deltagarna fick dra ett tankekort med visdomsord och sedan skriva något utifrån det. Pia Bergström använde också texter skrivna av andra unga med föräldrar i fängelse och även självbiografiska böcker. I samma veva kom Jackie Ferms bok *Rövardotter*, där hon berättar om hur det var att vara dotter till en av Sveriges mest kända brottslingar, Lars-Inge Svartenbrandt.

– Ungdomarna var intresserade av andra som skrev om livssituationer som liknande deras egen. Även om alla inte var läsare så ville de gärna läsa Jackie Ferms bok. En del av min biblioterapeutiska roll är att hålla koll på vilka böcker som finns och introducera dem. Ibland

Pia Bergström

- **Ålder:** 52.
- **Yrke:** Socionom, familjeterapeut och biblioterapiledare.
- **Aktuell:** Kursansvarig för Det biblioterapeutiska arbetssättet på Ersta Sköndal högskola i höst.
- **Läser just nu:** Finska böcker om biblioterapi.
- **Bok som betytt mest:** Min dagbok.

Vad gör orden med oss? Den frågan ställer Pia Bergström i höstens utbildning i biblitoerapi

använde jag en sida eller så i en skrivövning bara för att visa vad boken kunde innehålla.

Deltagarna pratade och skrev om de bitar i böckerna som krokade tag i något inom dem. Att det redan fanns någon som berättat öppet skapade både trygghet och satte igång inre processer. Och här har vi en av delarna i den amerikanska forskaren Caroline Shrodes modell för den biblioterapeutiska processen: identifiering. Ett annat viktigt steg är insikt.

– Det handlar mycket om att reflektera och utforska sina egna tankar. Det var till exempel en tjej som alltid ville läsa upp sina texter, men när vi hade tema våld blev hon nästan inte klar med skrivandet och ville inte läsa högt. Men hon berättade att hon äntligen hade lyckats formulera något som hon haft inom sig länge men saknat ord för.

Pia Bergström ledde gruppen under två terminer. Under den tiden började ungdomarna se sig själva och sina livsberättelser på ett annat sätt. Här spelade gruppen en stor roll, att de fick höra andras ord om den egna historien.

– Då kunde de hitta nya berättelser, som att de till exempel var bra på att skriva. Det handlar om narrativ teori, som utgår från att personen hittar flera dimensioner i sin historia. När ungdomarna jobbade med vissa teman i grupp, och insåg att de inte var ensamma om saker som de skämdes för, lättade känslan av skam.

Själv reagerade Pia Bergström fysiskt när hon läste om biblioterapi för första gången 2010. Eller litteraturterapi som det kallas i Finland (artikeln var publicerad i en finsk läkartidning). Händerna började skaka. Inte bara det att alla hennes erfarenheter, utbildningar och intressen knöts ihop till ett gemensamt tema, det fanns dessutom andra som ägnade sig åt att läsa och skriva i organiserad form och hade gett det ett namn. Hon sökte sig snabbt till tangentbordet och hittade en utbildning som den finska Biblioterapiföreningen ordnar i samarbete med Helsingfors universitet.

– Jag anmälde mig direkt, utan att fundera på om jag hade råd eller om det var praktiskt möjligt.

Och i höst ska hon alltså själv se till att Sverige får sin första akademiska utbildning i biblioterapi.

PIA BERGSTRÖM LÄGGER ett utkast av kursplanen på bordet. Hon ska undervisa om det arbetssätt som används i Finland, utifrån kulturpsykologen Juhani Ihanus bok *Att tiga eller att tala: litteraturterapi – ett sätt att växa*. I Sverige är biblioterapi ett relativt nytt begrepp men i Finland har litteraturterapi funnits sedan 1970-talet och används inom en rad områden som anhöriggrupper, skola och sjukvård.

– I Finland handlar det inte bara om att läsa skönlitteratur, som det ofta gör i Sverige, utan

Pia Bergström skriver alltid dagbok på finska. För henne är det känslornas språk.

Biblioteksterapins historia

300-TALET FÖRE KRISTUS Det sägs att bland andra Aristoteles såg litteraturen som ett läkemedel för själen.

1200-TALET På sjukhuset Al-Mansur i Kairo lästes det högt ur Koranen för patienterna som en del av sjukdomsbehandlingen.

1916 En amerikansk präst myntar begreppet biblioterapi i artikeln *A Literary Clinic*. Begreppet slog igenom under första världskriget, då militärsjukhus i USA använde skönlitteratur i arbetet med traumatiserade soldater.

1939 American Library Association bildar en kommitté för biblioterapi.

1949 Den amerikanska forskaren Caroline Shrodes skriver den första doktorsavhandlingen om biblioterapi.

1962 Radiodoktorn Bertil Söderling skriver om boken som läkemedel där biblioterapi är behandlingen i skriften *Om vänskapen med böcker och ordens läkedom*.

1981 Föreningen för biblioterapi, den första europeiska organisationen för biblioterapins främjande, grundas i Finland.

2012 Biblioterapi lanseras på bred front i Sverige genom teveprogrammet Babel.

2017 Sverige får sin första akademiska utbildning i biblioterapi.

Källor: *Biblioterapi i ett litteraturvetenskapligt perspektiv*

Läsa, läka, leva! Om läsfrämjande och biblioterapi

Biblioteket – själens läkehus? En studie om biblioterapi på folkbibliotek och Wikipedia

Under fotograferingen i maj växlade vädret från sol till hagel inom loppet av ett par minuter.

du kan kombinera olika sorters texter och uttryck, till exempel skrivande. De utgår också mycket från ett grupptänk, att deltagarna gör något tillsammans runt texterna.

Hon ska också berätta om skillnaden mellan klinisk biblioterapi, som används i behandling av till exempel psykoterapeuter, och humanistisk biblioterapi som handlar mer om personlig utveckling men som kan ha terapeutiska effekter – som att lätta på känslan av skam.

Det gäller att hålla balansen. För mycket fokus på terapi riskerar att skrämma bort bibliotekarier och lärare, för lite kan få psykologer och psykoterapeuter att dra öronen åt sig. Pia Bergström upplever att området terapi är minerad mark i Sverige.

– Det väcker mycket. Så fort någon säger terapi blir reaktionen ”Men vad finns det för risker?” och ”Vi jobbar väl inte med terapi inom biblioteket?” Samtidigt finns det hur många terapier som helst: nagelterapi och hundterapi.

Hon upplever att många försvarar sitt eget område i stället för att se det som att olika aktörer erbjuder olika alternativ. Pia Bergström säger att biblioterapin inte heller är tänkt att ersätta andra metoder utan vara ett komplement.

– I Finland har litteraturterapin lyckats öppna för olika professioner som sedan samsas under ett begrepp. Alla utvecklar det åt varsitt håll, men föreningen samlar ihop och informerar om olika sätt att jobba. Det finns liv i det hela.

PÅ UTBILDNINGEN VID Ersta Sköndal ska Torsten Pettersson, professor i litteraturvetenskap vid Uppsala universitet, presentera forskning om biblioterapi. Det finns ännu inte många studier på området i Sverige. Men forskare vid Göteborgs universitet har undersökt skönlitteraturens effekt på en mindre grupp sjukskrivna kvinnor, som bland annat kände sig stärkta av att läsa. En studie av terapeutiska läsgrupper på folkbibliotek i Storbritannien visar också att cirklarna hade positiva effekter för till exempel självkänsla och deltagande i lokalsamhället.

Med på kursen finns också en psykoterapeut och en person som undervisar i litteraturterapi vid Helsingfors universitet.

En av föreläsarna är Nina Frid, bibliotekarie och handläggare för läsfrämjande vid Kulturrådet. På utbildningen utgår hon från sin bok *Läsa, läka, leva: om läsfrämjande och biblioterapi*. Skillnaden mellan en vanlig bokcirkel och en terapeutisk, menar Nina Frid, är att den senare fokuserar på vad boken gör med oss, snarare än på samtal om ett litterärt verk.

Hon tycker att biblioterapi är aktuellt för biblioteken av två anledningar: psykisk ohälsa och läsfrämjande. Att människor mår dåligt behöver inte alltid vara kopplat till sjukdom, det kan bero på saker som är en naturlig del av att vara människa: förluster, kärlek, svåra förändringar och kriser.

”Skönlitteratur är ett fantastiskt sätt att bryta tabut att prata om det som inte är lyckligt.”

– Skönlitteratur är ett fantastiskt sätt att bryta tabut att prata om det som inte är lyckligt. Det här är också läsfrämjande. Olof Lagercrantz har sagt att behovet av läsning måste komma inifrån. Människor som befinner sig i kris eller förändring vill gärna läsa om det eller möta andra som också har det så. Det kan leda dem till läsningen och litteraturen, säger Nina Frid.

I det lugna rummet på Bufff:s kontor säger Pia Bergström att biblioterapi kan vara hälsofrämjande. Hon har själv hämtat mycket styrka ur att läsa och skriva, hennes dagbok daterar tillbaka till första klass.

Det kom också ett mejl från en mamma. En mamma som tackade för skrivgruppen som hade gjort hennes dotter starkare och modigare.

– Dottern kunde formulera sig på ett annat sätt, och stå upp mot andra familjemedlemmar när det blev konflikt, säger Pia Bergström. ■

Verktyg för normkritik

I projektet *Brytiga böcker* får bibliotekarier utveckla normkreativa metoder för att färre barn ska känna sig diskriminerade. Bibliotek i tio kommuner i Västerbotten är med.

TEXT STINA LOMAN
FOTO TEGSBIBLIOTEKET

Maria Isberg, bibliotekarie, har jobbat med *Katitzi* när hon varit ute och träffat skolbarn.

Projektet Brytiga böcker har pågått i tre år och avslutas till sommaren. Hittills har biblioteken runt om i Västerbotten hunnit med en hel rad olika aktiviteter som riktar sig till barn mellan 3 och 12 år. Syftet är att färre barn ska känna sig diskriminerade på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Brytiga böcker jobbar också med diskrimineringsgrunden socioekonomisk bakgrund.

Eva Gustafsson är kulturanalytiker och projektledare.

Hur kommer det sig att ni jobbar med de här frågorna?

– Antidiskrimineringsbyrån Rättighetscentrum Västerbotten fick in många ärenden från barn som upplevde att de blivit utsatta för diskriminering eller kränkningar. Byrån bestämde sig för att använda litteraturen som ett verktyg och samarbeta med biblioteken. Målet är att använda barnböcker för att utveckla normkritiska arbetssätt med och för bibliotek. Till en början var sex bibliotek i Umeå involverade, men nu är det tio bibliotek och fem skolbibliotek i kommunen och bibliotek i ytterligare nio kommuner runt om i Västerbotten, säger hon.

Vad gör ni i projektet?

– Fokus ligger på kvalitetslitteratur för barn och vi har utformat aktiviteter med utgångspunkt i det som biblioteken redan gör, exempelvis ordnar författarbesök. Vi har också sagostunder med olika teman som är lust- och lekfulla men samtidigt öppnar för samtal och skapande kring rättighetsfrågor. Sedan har vi varit ute i många grundskolor och förskolor och tagit fram metoder och övningar som bibliotekarier kan använda. Dessutom är vi aktiva på webben eftersom det finns ett starkt önskemål från bibliotek, skolor och förskolor att få boktips. Så nu kan man hitta tips på böcker, ladda ner handledning med övningar och använda sig av våra läsnycklar.

Ni har även utbildat bibliotekarier i normkritik?

– Precis, vi har bland annat fortbildat ambassadörer, som är våra kontaktpersoner ute på biblioteken, och diskuterat hur de tänker kring böcker och normkritik. I början av projektet gick vi alla in med föreställningar om normkritisk litteratur, som vi sedan fått revidera och utmana.

Kan alla bibliotek jobba med de här frågorna?

– Definitivt! Ibland kan det handla om en sådan enkel sak som vilka böcker man skyltar med, säger Eva Gustafsson.

ETT AV BIBLIOTEKEN som varit involverade från start är Tegsbiblioteket i Umeå. Här har Maria Isberg, bibliotekarie, jobbat mycket med normkritik ute på skolor. Hon har bland annat pratat med skolklasser och gjort övningar med fokus på att man kan ha olika ursprung.

Hur har projektet varit för dig som bibliotekarie?

– Väldigt lärorikt, jag har fått normkritiska glasögon när det gäller inköp och aktiviteter som sagostunder där vi börjat tänka till kring vad vi läser, att vi väljer berättelser där flera barn kan känna sig representerade.

Vilken har varit den största utmaningen?

– Det börjar komma mer böcker som tar upp normkritik men det saknas fortfarande bra bilderböcker. En annan sak är att det är svårt att veta om jag når ut även till föräldrarna när jag varit ute på skolorna. Men vi försöker nå dem via informationsträffar för småbarnsföräldrar, säger Maria Isberg. ■

Normkreativa boktips

- *Katitzi* av Katarina Taikon. Tema barns rätt till en erkänd identitet.
- *Jag ska försöka beskriva dig precis så fin som du är* av Siri Ahmed Backström. Om våra kroppar.
- *Brorsan är kung* av Jenny Jägerfeldt. Arbeta med föräldrars reaktioner på barns normbrott.
- *Mamman och havet* av Sara Stridsberg och Ana Clara Tidholm. Tema familj, makt och medbestämmande.
- *Veckan före barnbidraget* av Elin Johansson och Ellen Ekman. Tema hållbarhet och ojämlikhet.

Att jobba med normkritik för små barn behöver inte vara krångligt. På Tegsbiblioteket i Umeå har man skyltat med böcker där fler barn kan känna sig representerade.

Vem kan läsa rummet?

Folkbiblioteket ska vara till för alla. Men vad krävs för att alla ska känna sig hemma? Bibliotek Botkyrka berättar här om nya sätt att göra rummet sökbart för fler.

TEXT PETER BJÖRKMAN & CORNELIA BOHEMAN CALLMER

När bibliotek arbetar med tillgänglighet handlar det ofta om att användarna ska kunna hitta de medier de letar efter – om var kokböckerna ska stå, eller de engelska ljudböckerna. Men i dagens bibliotek är kommunikationsbehoven långt mer komplexa. Vi behöver tala om vilka tjänster vi har: att det finns datorer, grupprum, skanners, tysta studierum, trådlösa nätverk och programverksamhet. Vi behöver göra bredden i verksamheten synlig för alla användare.

Peter Björkman har tilldelats Svenska Akademiens bibliotekariepris 2017 *"för sitt lika engagerade som kunniga arbete med skönlitteratur och läsutveckling ur ett flerspråkighetsperspektiv"*.

FÖR OSS VAR det här projektet ett led i ett kontinuerligt utvecklingsarbete kring målgruppen kortutbildade med svenska som andraspråk. Idén var att ta hjälp av denna målgrupp för att förstå både vad som behövde göras och hur det behövde göras.

Ett hinder har varit skriftspråksanvändning. Förutom att svenska inte är den här gruppens modersmål saknar många av dem läsvana. Vi visste därför att vi skulle arbeta med olika former av bildkommunikation.

Vi omformulerade målen i termer av vilka effekter vi ville ha på besökarna, och i det här projektet handlade effektmålen om att öka den utvalda målgruppens känsla av trygghet och egenmakt i relation till bibliotekets verksamhet.

FÖR ATT FÖRSTÅ hur effekterna skulle uppnås höll vi sedan dialoger av olika slag, gjorde deltagande observationer med personer i målgruppen, vi involverade alla medarbetare och fördjupade oss i teorier om grafisk kommunikation. Vi gjorde studiebesök och höll möten, exempelvis med representanter från Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Tidigt i projektet valde vi ut några områden som vi kände att det var extra viktiga att fokusera på. Exempelvis ville vi ta fram en förstudie till en omgestaltning av våra biblioteksentréer. Vi ville även ta fram 8–12 symboler som kunde underlätta rummets läsbarhet, samt ta fram underlag till ett nytt mer lättläst lånekvitto. Till slut arbetade vi fram sex idéer att förverkliga i biblioteksrummet:

1. SYMBOLER FÖR LÄTTLÄST

Det ska vara enkelt att hitta vårt lättlästa material – i rummen, i informationsmaterial, i katalogen och på webben. Det finns ett flertal olika symboler för lättläst, men det saknas standardisering. Symbolen vi har föreslagit att implementera inom Bibliotek Botkyrka för lättläst material på svenska är den som många svenska myndigheter använder på sina hem sidor (LL). Vi kompletterar den med Specialpedagogiska

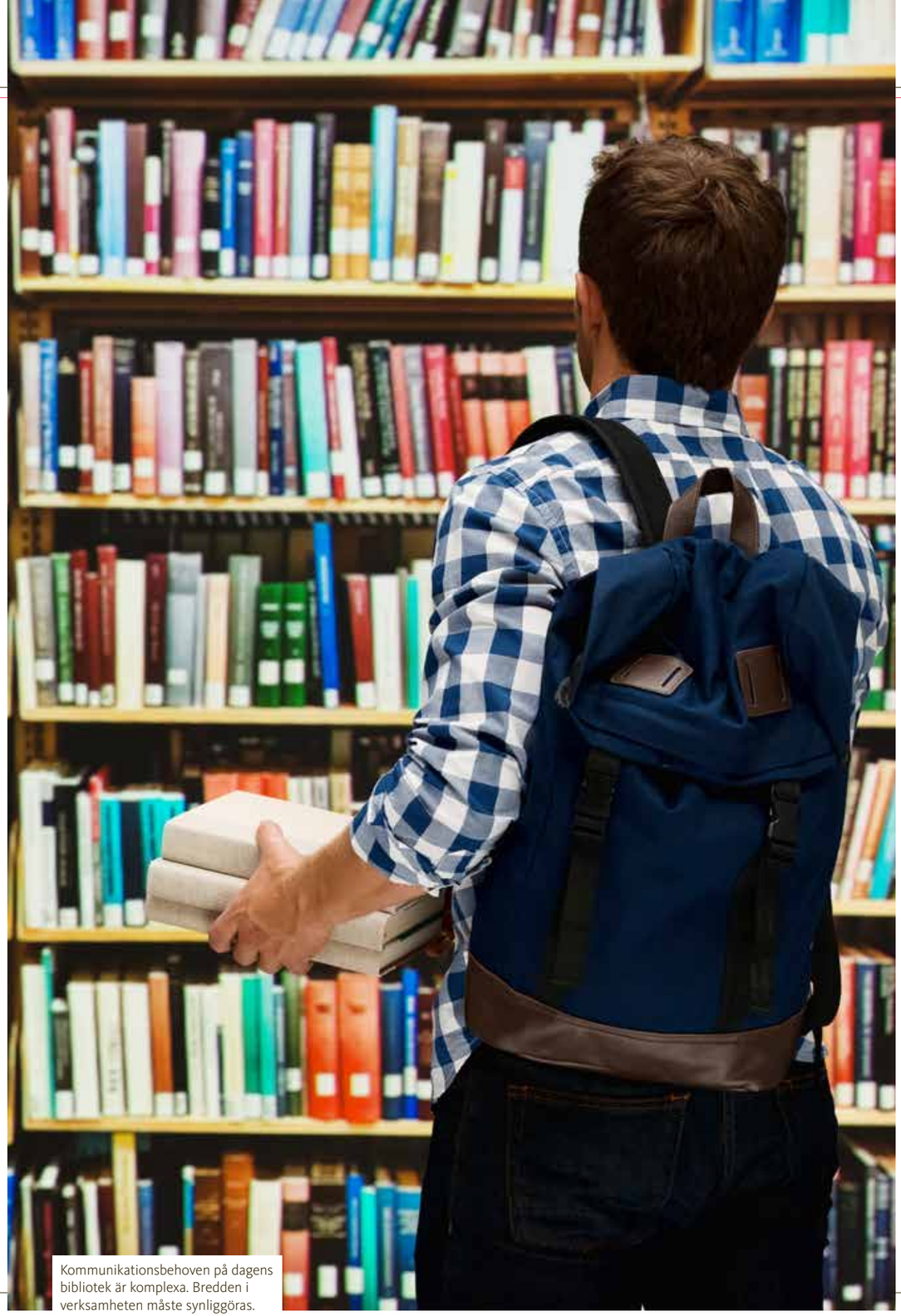

Kommunikationsbehoven på dagens bibliotek är komplexa. Bredden i verksamheten måste synliggöras.

skolmyndighetens pictogram för lättläst, som även används i vår CS Library-katalog. Det använder vi i katalogen, på knubbar och för uppmärkning av lättläst material på olika språk.

2. NYA PLACERINGAR FÖR SPRÅKVETENSKAP, LÄTTLÄST OCH SVENSKA SOM ANDRASPRÅK

Många i den utvalda målgruppen använder biblioteket för att träna svenska på olika sätt. Därför såg vi över skyltningen samt våra språkvetenskapliga placeringar. Vi lade stor vikt vid att skapa enhetlighet på kommunens alla bibliotek. I direkt samband med projektet skapades även den nya placeringen Svenska för unga, med medier för ungdomar som vill träna svenska.

3. FUNKTIONSKARTA

En del tjänster har med personalens kompetenser att göra, andra rör medier och tekniska hjälpmedel eller har med lokalerna att göra. De kan alla kommuniceras med enkla bildsymboler inne i biblioteket, utanför biblioteket i stadsrummet och på webben. Vi valde att placera kartor över funktionerna i entréerna, så att besökarna direkt får veta vad biblioteket erbjuder.

4. KNUBBAR MED PICTOGRAM

Normalt är knubbar helt textbaserade, men under projektet skapade vi knubbar med pictogram, exempelvis för lättlästa böcker och bok med CD/MP3.

5. BILDLOGGA FÖR BIBLIOTEK BOTKYRKA

För att stärka betydelsen av bildkommunikation föreslår vi att Bibliotek Botkyrka skapar en bildlogga. Och för att tydliggöra att biblioteket "ägs" av de som lever i Botkyrka, vill vi att besökarna involveras i skapandet.

Hallunda bibliotek
Borgvägen 1, Folkets Hus
Telefon: 08-530 625 90
e-post: hallunda.bibliotek@botkyrka.se
webbsida: bibliotek.botkyrka.se

Låna
HA2 2016-12-05 16:55

Låntagare: 145626

Material som är lånade idag
53527630113
Wahlden, Christina, Hej, onalla!
Återlämnas: 2017-01-02

Antal lånade material: 1
Antal lånade material sammanlagt: 1

Öppettider
Måndag 12-19
Tisdag 10-19
Onsdag 12-19
Torsdag 10-19
Fredag-Lördag 12-16

Tack för besöket!

Lånat idag:

Barnmorskan som räddar liv
av Christina Wahldén.

Lämna senast **29 april** 2016

Information
Bibliotek Botkyrka
Hallunda bibliotek
08-530 625 90
hallunda.bibliotek@botkyrka.se
bibliotek.botkyrka.se

Kvittot före och efter – nu mycket tydligare och lättare att läsa av.

6. NYTT LÅNEKVITTO

Strukturen och informationen på de kvitton som Bibliotek Botkyrka använder är svårbegriplig. Vi har tagit fram ett nytt förslag med mindre och omdisponerad information. Vi pekar också på utvecklingsområden – som att ha pictogram och bilder på kvittot och att kommunicera på fler språk.

FÖR ATT PRESENTERA resultaten på ett åskådligt och enhetligt sätt skapar vi nu sex idékort, där idéerna ovan presenteras med bilder och ett antal fasta rubriker. Korten underlättar kvalitetssäkring, minskar risken att viktiga moment glöms bort och tydliggör syften och effekter. De är också tänkta att kunna användas av andra bibliotek som vill göra ett liknande arbete.

För oss har det här projektet varit en början på ett större arbete. Vi har lärt känna målgruppen bättre och kunnat ta hjälp av den i utvecklingsarbetet.

De konkreta idéerna det gett känns meningsfulla. Vi har identifierat ett antal utvecklingsområden som har med kommunikation att göra. Och tillsammans med formen för idékorten utgör våra konkreta idéer förhoppningsvis en början till en verktygslåda för grafisk kommunikation på bibliotek. ■

"Förutom att svenska inte är gruppens modersmål saknar många av dem läsvana."

Ingen ska lämnas ensam i en katastrof. Vi är där. Var där med oss.

» Swisha valfri gåva till **123 031 0748**
» Sms:a **AKUT HUNGER** till **72 900**
» BG: **900-8004** PG: **900 800-4**
» Handla i våra **Second Hand-butiker**
» Lägg pengar i våra **insamlingsbössor**

RödaKorset

Genom att sms:a eller swisha godkänner du att bli kontaktad av Röda Korset. Dina personuppgifter hanteras enligt PUL.

”Molntjänster är inte neutrala”

Molntjänster som Gmail, Dropbox, Facebook eller Icloud har blivit självklara verktyg i vår vardag. Allt för självklara, säger Maria Lindh, universitetsadjunkt på Högskolan i Borås.

TEXT TIM ANDERSSON
FOTO GETTY

Maria Lindh har i sin doktorsavhandling i informations- och biblioteksvetenskap *Cloudy talks: Exploring accounts about cloud computing* undersökt hur olika aktörer talar om och beskriver molntjänsterna. Hennes tes är att språket vi beskriver den nya tekniken med formar vårt förhållande till den.

– Molntjänster är komplexa företeelser med komplexa konsekvenser. Men beskrivningarna av dem är, både i PR-materialet hos utvecklarna och bland oss konsumenter, väldigt förenklande.

Marknadsföringens retorik framställer molntjänsterna som självklara, neutrala verktyg. Det har gamla rötter. Maria Lindhs avhandling bygger på fyra artiklar (av vilka tre samskrivits med andra forskare) och i den första spårar Lindh bilden av informationsteknologi som neutral ändå tillbaka till femtiotalet. Ett återkommande begrepp var då *utility*:

– Visionen för framtiden var att informationsteknologi bara skulle finnas där, som en självklarhet, som när du trycker på en knapp och en lampa tänds. Eller som vatten i kranen.

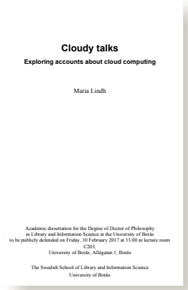

Maria Lindh.
FOTO: SUSS WILÉN

I den andra artikeln som avhandlingen baseras på har Maria Lindh tittat närmare på en svensk skolorganisation, bestående av runt trettio skolor, som var tidig med att implementera molntjänsten Google Apps for Education. Hon har intervjuat personer med strategiskt ansvar för såväl IT-delen som pedagogiken.

– De förklarade att de behövde en lösning som var sömlös, stabil och enkel för eleverna att använda. De hade helt klart utility-vinkeln. De sade hela tiden: det här fungerar så bra!

SAMTIDIGT SOM DE talade om molntjänsten som ett neutralt verktyg kunde de dock konstatera att tekniken förändrat pedagogiken. Som exempel diskuterade man på några skolor att frångå proven, som upplevdes som överflödiga när elevernas kunskapsprocesser blivit synliga genom de digitala verktygen.

> *”Faran är att man inte undersöker hur den påverkar oss, utan tar den för given.”*

– Om vi pratar om tekniken som neutral och vi samtidigt kan konstatera att den faktiskt påverkar oss i olika riktningar finns det en konflikt där. Faran är att man inte undersöker hur den påverkar oss, utan tar den för given.

I fallet med skolorganisationen var det inte lärarna som efterfrågade apparna – införandet skedde under påtryckningar från den interna IT-avdelningen.

I ryggen hade de ett särskilt bra argument: Google Apps for Education är gratis.

– En tidigare rektor uttryckte det som att det inte var ett beslut överhuvudtaget, det var bara att säga tack!

Förutom att molntjänsterna påverkar vår verklighet utan att vi frågar oss hur, finns det också en annan baksida av den okritiska diskursen kring dem: integritetsfrågorna. Som elev i någon av den undersökta skolorganisationens skolor har man inget annat val än att arbeta i Googles appar. Men vad händer med all den information som man lämnar efter sig?

I den tredje delen av avhandlingen har Maria Lindh studerat Googles sekretessregler, som gör sig luddiga bakom vilseledande definitioner. Företaget hävdar att det inte är intresserat av användarnas ”data”, samtidigt som de säljer vidare den information som denna data ackumulerar till annonsörer. Användaren blir objekt för datautvinning, spårning och mätning.

Så varför är vi då så okritiska när det kommer till molntjänsterna? Maria Lindh menar att det delvis handlar om rädslan att halka efter, bli omsprungen, oavsett om man är privatperson eller en skolorganisation. I Googles PR-material har *utility*-retoriken den senaste tiden fått lämna rum för ett annat spår: molntjänsterna ska nu ”revolutionera” våra liv. Och vem vill missa det?

– Jag är verkligen inte teknikfientlig. Jag vill bara inte att vi ska vara naiva och svälja allting med hull och hår, säger Maria Lindh. ■

MIK för folkbiblioteken

VI BEFINNER OSS i en teknisk utveckling som aldrig låter medielandskapet vila i invanda former. För att kunna orientera oss bland alla nya prylar, fake news och sociala medier måste vi ha medie- och kommunikationskunnighet, även kallat MIK.

Vad kan folkbiblioteket bidra med i den saken? Mycket, enligt författaren och bibliotekspedagogen Marika Alneng. I den nya boken *Folkbibliotek i förändring – navigera med medie- och informationskunnighet* på BTJ förlag ringar hon in flera MIK-områden som ligger inom ramen för folkbibliotekets folkbildnings- och demokratiuppdrag: som källkritik, sökteknik, nätetik, nätintegritet och upphovsrätt.

Efter att initialt ha resonerat kring själva begreppet MIK går Alneng vidare till att visa hur det på olika sätt kan omsättas i konkret praktik. Hon utgår från egna erfarenheter, främst från biblioteket i Hässelby gård, men redovisar också många exempel från andra platser runt om i landet.

Om man vill uppmärksamma integritetsfrågorna kan man till exempel ordna ett ”cryptoparty”, där användarna får testa olika anonymiseringsmetoder och krypteringsverktyg. Det gjorde Svensk biblioteksförenings expertnätverk i samarbete med Kungliga biblioteket under Biblioteksdagarna 2016 i Västerås. Funderar man på att lyfta källkritiken bör man i stället titta närmare på biblioteket i Kramfors, som återkommande arrangerar en ”digital salong” med kaffe och information om digitala tjänster.

Ett av de hetaste MIK-områdena är, i dessa dagar av systematiserad nätmobbning, nätetiken. Ett sätt att ta sig an den är att, som man har gjort på stadsbiblioteket i Göteborg, bjuda in till program med näthatsfrågor i fokus och på det sättet visa att det är frågor som också folkbiblioteket tar på allvar.

För den som vill ha ännu mer av handfasthet avslutar Marika Alneng sin bok med en tipslista på allt från lästips och IT-guider till apptester och operativsystem speciellt utformade för ökad integritet. ■

TEXT TIM ANDERSSON

Hjälp människor på flykt!

Just nu är 60 miljoner människor på flykt undan krig och förföljelse i världen. Din hjälp behövs.

SMS:a FLYKT150 till **72980** och ge 150 kronor.
Eller **swisha** valfritt belopp till **123 90 01 645**.
Tack!

Sverige för
UNHCR
FN:s flyktingorgan

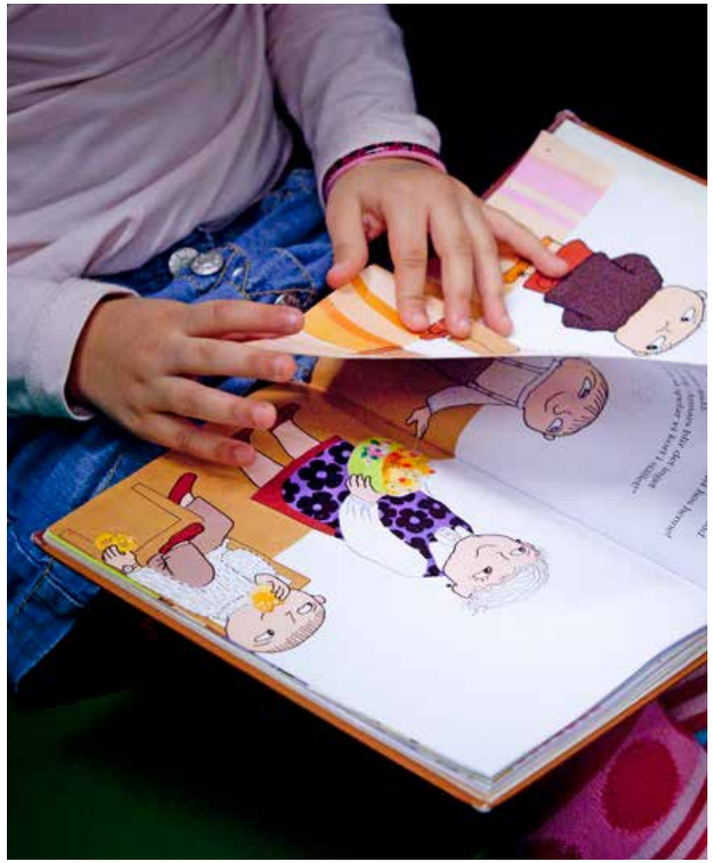

FOTO: FREDRIK HJERLING

Plakettjuryn delar ut tre barnbokspriser varje år.

Ann-Sofie Falck är ny medlem i plakettjuryn

Svensk biblioteksförening delar årligen ut Sveriges biblioteks utmärkelser. Sammanlagt delar föreningen ut åtta priser. Ann-Sofie Falck jobbar som bibliotekarie på produktionsavdelningen på Myndigheten för tillgängliga medier. Hon har ett specialintresse i kombinationen text och bild.

– I mitt arbete passerar väldigt många intressanta barn- och ungdomsböcker förbi och jag hinner inte alltid med att läsa så det ser jag verkligen fram emot att göra nu, säger Ann-Sofie Falck.

På hennes arbetsplats tänker de mycket på tillgänglighet för personer som behöver böcker – och bilder – på andra sätt än via vanlig tryckt bok. Det är en aspekt som Ann-Sofie kommer att bidra med.

– Det känns väldigt spännande, roligt och ärofyllt att få vara med i juryn, säger Ann-Sofie Falck.■

Elza Zandi

AKTUELLT FRÅN FÖRENINGEN

HAR DU TIPS eller förslag på något du vill att andra medlemmar ska ta del av, skicka ett mail till Elza Zandi, informationsassistent: ez@biblioteksforeningen.org

KALENDARIUM

7–8 juni 2017
Välkommen på nätverksträff med NISSAG

●Nätverket ämnar sammanföra ämnesbibliotekarier på högskolor och universitet, myndighetsbibliotek och specialbibliotek inom ämnena sociologi, socialt arbete och genusvetenskap. Nätverket är tänkt att fylla flera funktioner en av dem är att diskutera hur vi arbetar pedagogiskt mot forskare, studenter och andra målgrupper. Välkommen på nätverksträff!
Datum: Ons–tors 7–8 juni 2017.
Tid: 11.30.
Plats: World Trade Center, Stockholm. Klarabergsviadukten 70/Kungsbron 1 (intill Cityterminalen vid flygbussarna och Arlanda Express).
Lokal: Sydney.

15–16 juni 2017
Svenska musikbiblioteksföreningen har glädjen att bjuda in till kursen *Mark the Music* i Göteborg

●Kursen riktar sig till kollegor i Norden som arbetar med musik på alla typer av bibliotek. Tack vare den påföljande IAML-kongressen i Riga har vi en unik chans att lyssna till presentationer av framstående kollegor från USA, bland andra IAML:s president Barbara Dobbs Mackenzie och Bonna Boettcher från Cornell University, som är kursens huvudlärare. Det kommer också föreläsare från Norge och Danmark. I programmet ingår dessutom en exklusiv förevisning av Herbert Blomstedt Collection på Göteborgs

Kalendariet fortsätter på sidan 42.

AKTUELLT FRÅN FÖRENINGEN

HAR DU TIPS eller förslag på något du vill att andra medlemmar ska ta del av, skicka ett mail till Elza Zandi, informationsassistent: ez@biblioteksforeningen.org

universitetsbibliotek samt en guidad tur av det ombyggda stadsbiblioteket vid Götaplatsen. På torsdag kväll äter vi middag tillsammans i Biblioteket för musik och dramatik i "Artisten", där Högskolan för scen och musik håller till. Fredagen ägnar vi åt musikens framtid på folkbibliotek med olika föredrag och diskussioner i grupper. Se hela programmet här: www.smbf.nu
Plats: Biblioteket för musik och dramatik, Göteborgs universitetsbibliotek, "Artisten", Fågelsången 1, Göteborg
Tid och datum: Torsdag 15/6 kl. 9–17 + fredag 16/6 kl. 8.30–15.45
Kostnad: 1 400 kr för medlemmar i IAML och 1 800 kr för övriga. Kaffe/te + smörgås ingår i priset.

1 december 2017
Allas skolbibliotek? Utmaning och inspiration för arbete med mångspråkiga och tillgängliga medier

●Hur gör vi våra skolbibliotek tillgängliga och viktiga för alla elever? Välkommen till en nationell fortbildningsdag för bibliotekspersonal på grundskola och gymnasium.Dagen arrangeras av Internationella biblioteket och Myndigheten för tillgängliga medier, MTM och äger rum i centrala Stockholm. Informationsdagen är avgiftsfri. Boka datumet! Mer information och program kommer i september.

FOTO: FREDRIK HJERLING

Expertnätverk lyfter utveckling

På bibliotek av alla kategorier pågår kreativt utvecklingsarbete. I föreningens nya *Expertnätverk för verksamhetsutvecklande metoder* kan de som vill mötas och dela med sig av erfarenheter, givetvis av de resultat man uppnår, *men med fokus på hur man arbetar*. Nätverket lyfter fram goda exempel, diskutera svårigheter, föreslå framkomliga vägar och bygga en gemensam kunskapsbas.

Expertnätverket för verksamhetsutvecklande metoder vänder sig till alla som engagerar sig i utvecklings- och förändringsarbete. Intresset kan innefatta omvärldsbevakning, planering, utvecklingsprojekt, implementering och utvärdering. Det kan inbegripa såväl kvantitativa som kvalitativa metoder och samspel med bibliotekens olika intressentgrupper. ■

Elza Zandi

Frige Natalya Sharina!

DEN RYSKA BIBLIOTEKARIEN Natalya Sharina hålls sedan 30 oktober 2015 i husarrest och tillåts endast begränsade kontakter med omvärlden. Hon var tidigare chef för biblioteket för ukrainsk litteratur i Moskva. Ursprungligen anklagades hon för att ha spridit antirysk propaganda, men de anklagelserna är nu nedlagda. Istället anklagas hon för förskingring och riskerar upp till 10 års fängelse. Svensk biblioteksförening har vid flera tillfällen uppmanat ryska myndigheter att omedelbart frige Natalya Sharina och avsluta de grundlösa rättsprocesserna mot henne.

Brittiska Amnesty och vår brittiska systerorganisation CILIP driver just nu en kampanj för att Natalya Sharina omedelbart ska friges. Du kan enkelt bidra genom att skicka in ett protestbrev till den ryske riksåklagaren. Adressen hittar du på vår webbplats. ■

Björn Orring

Ny adress för Svensk biblioteksförening

EFTER TIO ÅR I World Trade Center är det dags att flytta. Svensk biblioteksförenings nya adress blir Oxtorgsgränd 2, intill korsningen Sveavägen – Kungsgatan. De nya lokalerna passar oss som medlemsburen intresseorganisation bättre än vår nuvarande kontorslösning.

På Oxtorgsgränd kommer det finnas arbetsplatser, lounge, sammanträdesrum och mötesrum för upp till 40 personer i biosittning. Det ger oss möjlighet att ha merparten av föreningens aktiviteter i egna lokaler.

Som medlem kommer du också ha möjlighet att använda lokalerna för möten, för att hänga, eller kanske för att arbeta några timmar i väntan på nästa tåg.

Det finns också fler fasta arbetsplatser, vilket behövs eftersom antalet anställda på kansliet har ökat de senaste åren.

Flyttlasset går i början av sommaren, det blir såklart en stor inflyttningsfest i början av hösten!

Om du har frågor om flytten kan du kontakta generalsekreterare Karin Linder – kl@biblioteksforeningen.se. ■

Björn Orring

FOTO: GETTY

Därför marscherade vi för vetenskapen

Lördagen den 22 april samlades människor runt om i världen till en March for Science. Det var en manifestation där forskare och allmänhet stod upp för vikten av vetenskap och för att forskningsbaserad kunskap kommer till användning i samhället.

Det var ett trettiotal organisationer som stod bakom manifestationen och Svensk biblioteksförening var självklart en av dem.

– För Svensk biblioteksförening är det självklart att försvara den fria forskningen och vetenskapligt grundade beslut, säger Karin Linder, generalsekreterare för Svensk biblioteksförening. I Sverige blev det manifestationer i Stockholm, Göteborg, Uppsala och Umeå.

Svensk biblioteksförening medverkade i manifestationen i Stockholm och Umeå. I samband med manifestationen skrev Karin Linder, tillsammans med 60 andra, en debattartikel som publicerades på SVT Opinion. ■

Elza Zandi

Ny styrelse efter årsmötet

På årsmötet för Svensk biblioteksförening valdes tre nya ledamöter in i styrelsen:

KARIN GRÖNVALL, ÖVERBIBLIOTEKARIE SLU

Karin började sin biblioteksbana på Kungliga biblioteket, sent 90-tal, och har därefter erfarenhet från tre högskolebibliotek vid Karolinska institutet, Södertörns högskola och nu SLU där hennes fokus som överbibliotekarie är ledarskap och utveckling av arbetsmiljö och verksamhet i dialog med medarbetare och universitetet i stort. Karin är sedan länge engagerad i arbete för bibliotekssamverkan, genom SUHFs Forum för bibliotekschefer och i flera av KBs samverkansgrupper där hon bland annat leder Gruppen för pliktrelaterad och strategisk insamling.

INGA ANDERSSON, SKOLBIBLIOTEKARIE SAMT TF REKTOR

Inga är skolbibliotekarie och arbetar just nu som tillförordnad rektor för IM-programmet på Lars Kaggskolan i Kalmar. Hon har 20 års erfarenhet av skolutveckling utifrån ett skolbibliotekarieperspektiv. Inga kompletterade sin bibliotekariekompetens med pedagogik och skolforskning för att kunna göra ett bättre jobb som skolbibliotekarie. Dessutom har Inga arbetat som adjungerad adjunkt på Biblioteks- och informationsvetenskap, på Linnéuniversitetet och har arbetat med olika utbildningsprojekt, till exempel Skolbibliotekarielyftet. Sedan 2012 är hon också medlem av DIK:s expertgrupp för skolbibliotek.

MALIN ÖGLAND, REGIONBIBLIOTEKARIE STOCKHOLMS LÄN

Malin arbetar sedan februari som regionbibliotekarie och enhetschef för Regionbibliotek Stockholm efter att ha varit länsbibliotekarie i Uppsala län sedan 2014. Innan dess arbetade Malin som utvecklingsledare på regionbibliotek Stockholm 2008–2014 och dessförinnan bibliotekschef i Håbo före arbetet som skolbibliotekarie på Gransäterskolan. Det strategiska utvecklingsarbetet i Håbo bibliotek uppmärksammades med utmärkelsen Årets bibliotek 2006. Året därpå fick Malin Bengt Hjelmqvist-priset. Malin arbetar medvetet för att stärka kopplingen mellan teori och praktik, till exempel genom projekten: Från medieplanering till verksamhetsutveckling 2009. Mäta och väga – om statistik och effektivitet på folkbibliotek 2010, Taxonomier – verktyg för biblioteksutveckling 2013, Från Kalix till Ystad – observationer på folkbibliotek 2014, samt Definitely maybe eller Do the right thing 2011.

EFTER ÅRSMÖTET BESTÅR STYRELSEN I SIN HELHET AV:

- Calle Nathanson, ordförande, vd på Folkets Hus och Parker
- Anja Dahlstedt, bibliotekschef, Botkyrka kommun
- Lo Claesson, bibliotekschef, Vaggeryd kommun
- Cecilia Gärdén, Kultur i Väst
- Helena Kettner Rudberg, enhetschef Användarservice, Myndigheten för tillgängliga medier
- Pelle Snickars, professor i medie- och kommunikationsvetenskap med inriktning mot digital humaniora vid Umeå universitet
- Anders Söderbäck, avdelningschef, Stockholms universitetsbibliotek
- Jens Thorhauge, självständig konsult
- Karin Grönvall, överbibliotekarie SLU
- Inga Andersson, skolbibliotekarie samt tf rektor
- Malin Ögland, regionbibliotekarie Stockholms län

Konstituerande styrelsemöte beslutade att välja 1:a och 2:a vice ordförande vid styrelsemötet i juni 2017. ■

Elza Zandi

FOTO: ELISABETH OHLSON WALLLIN

FOTO: FREDRIK HJERLING

Århusdeklarationen – riv de digitala hindren!

Den 4 maj antog den europeiska biblioteksorganisationen EBLIDA Århusdeklarationen, som handlar om bibliotekens möjligheter att bedriva verksamhet i en digital värld. Deklarationen uppmanar beslutsfattare på alla nivåer inom EU att riva de hinder som försvårar för bibliotekens möjligheter att tillgängliggöra information och kunskap digitalt för användarna. Ett av hindren är nuvarande upphovsrätt, där det för närvarande pågår ett arbete i EU för en reformerat lagstiftning. Deklarationen tar också upp bibliotekens betydelse för att lära ut källkritik och kritiskt tänkande i en tid av fejknyheter och filterbubblor. Slutligen lyfts också bibliotekens betydelse för genomförandet av Agenda 2030.

– De krav som ställs i Århusdeklarationen ligger väl i linje med Svensk biblioteksförenings arbete för en reformerad upphovsrätt, öppen tillgång och för biblioteken som ett nav för digital delaktighet, kommenterar Katarina Wiberg, forsknings- och utvecklingssekreterare på Svensk biblioteksförening.

Du kan läsa Århusdeklarationen i sin helhet på vår webbplats. ■

Björn Orring

Tack för årets Biblioteksdagar

VI PÅ SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING vill tacka alla deltagare, medverkande, samarbetspartner och utställare för årets Biblioteksdagar.

Nu kan ni se ett antal storföreläsningar samt seminarier på Vimeo och följ gärna alla intryck som delats i social media på #bibldag17 på både Instagram och Twitter! Enligt avtal har inte Alexander Bards och Maria-Pia Caberos föreläsningar filmats.

Vi har även lagt upp en hel del bilder från dagarna i Appen, dem hittar ni i menyn under Bildgalleri.

Vi vill också påminna er som har deltagit i konferensen att gå in och svara på vår utvärdering i appen, den hittar ni i menyn under Dialog.

Stort tack och välkomna till Stockholm den 16–17 maj 2018! ■

Jenny Poncin

LEDIGA JOBB

Tärnsjö bibliotek i Heby söker

BIBLIOTEKARIE

Med siktet inställt på förnyelse söker vi en modig, social och helhetstänkande medarbetare. Du är intresserad av barn- och ungdomsverksamhet och samarbetar med andra aktörer i samhället. Du hugger i där det behövs och driver projekt framåt. Som platsansvarig bibliotekarie sköter du programverksamhet, ansvarar för mediebestånd och fjärrlån och hjälper låntagare med deras önskemål.

Heltidstjänst.

SISTA ANSÖKNINGSDAG 18 JUNI
Sök via e-post information@heby.se
Ange referens 84/2017 Kfn i ämnesraden

Hofors söker en

IT-BIBLIOTEKARIE

Har du bred IT-kompetens, känner dig bekväm med olika operativsystem och är en fena på BOOK-IT? Kan du IKT och sociala medier?

Hofors söker nu en bibliotekarie med ansvar före teknik och system. Är du dessutom en god pedagog som kan genomföra inspirerande workshops och utbildningar internt och externt så är kanske jobbet ditt.

Tjänsten är på heltid.

SISTA ANSÖKNINGSDAG 11 JUNI
Läs mer och sök på offentligajobb.se

Välkomna till jobbtorget!

Nu kan du platsannonsera i Biblioteksbladet – i papperstidningen, på webbplatsen och på facebook. Här hittar du personen du behöver.

I papperstidningen når du ca 9 700 läsare (upplaga 4 300).
På webbplatsen ca 5 000 användare i månaden.
På facebook >1 700 följare.

Priser och info hittar du på biblioteksbladet.se/annonsera

B Posttidning
Biblioteksbladet
Box 70380, 107 24 Stockholm

DET ÄR PÅ WEBBEN DET HÄNDER!

www.bklibrary.se

BK LIBRARY INTERIORS
Biblioteksfabriken i Småland

@bklibraryinteriors
@wagnerwayfinder

/bklibraryinteriors
/wagnerwayfinder

Visa dina besökare vägen i mobilen, paddan och datorn!
Gå in på vår hemsida för en kostnadsfri demo av just ditt bibliotek.
www.wagnerwayfinder.com

WAGNER